

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Кваліфікаційна робота

магістра

на тему: Прибутковість банківської діяльності: аналіз стану та стратегія
управління АТ «УКРСИББАНК»

Виконала: студентка 2 курсу групи 8.0720
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, освітня
програма фінанси і кредит

О.А. Буркальова

Керівник д.е.н., професор Череп А.В.

Рецензент к.е.н. професор Кущик А.П.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економічний
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Освітній рівень магістр
Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Освітня програма фінанси і кредит

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____ А.П. Кущик

« ____ » _____ 2021 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Буркальової Орини Андріївни

1. Тема роботи: «Прибутковість банківської діяльності: аналіз стану та стратегія управління АТ «УКРСИББАНК».
керівник роботи: Череп А.В, д.е.н., професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, д.е.н
затверджені наказом ЗНУ від 30 червня 2021 р. № 966-с.
2. Строк подання студентом роботи: 16 листопада 2021 р.
3. Вихідні дані до роботи: Форма №1 «Баланс», Форма №2 «Звіт про фінансові результати», статистична звітність за 2019-2020 роки, законодавчі та нормативні акти України, внутрішні документи звітності АТ «УКРСИББАНК, а також монографічні дослідження та наукові статті вітчизняних і зарубіжних авторів.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): визначити сутність, та фактори, які впливають на процеси формування та використання прибутку, визначити основні принципи та методи управління прибутком банку; провести оцінку фінансового стану АТ «УКРСИББАНК»; провести аналіз стану АТ «УКРСИББАНК»; розробити стратегію управління прибутком для АТ «УКРСИББАНК».

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): кваліфікаційна робота містить 7 рис., 15 табл., 15 формул.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Череп А.П., професор, д.е.н.	5.07.2021 р.	5.07.2021 р.
2	Череп А.В., професор, д.е.н.	12.09.2021 р.	12.09.2021 р.
3	Череп А.В., професор, д.е.н.	03.10.2021 р.	03.10.2021 р.

7. Дата видачі завдання: 05 липня 2021 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання бібліографії та вивчення літературних джерел	05.07.2021 р. – 30.07.2021 р.	виконано
2.	Виконання вступу	1.08.2021 р. – 08.08.2021 р.	виконано
3.	Виконання розділу 1	09.08.2021 р. – 12.09.2021 р.	виконано
4.	Виконання розділу 2	13.09.2021 р. – 1.10.2021 р.	виконано
5.	Виконання розділу 3	2.10.2021 р. – 16.10.2021 р.	виконано
6.	Формулювання висновків	17.10.2021 р. – 1.11.2021 р.	виконано
7.	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	1.11.2021 р. – 15.12.2021 р.	виконано
8.	Подання роботи на кафедру	16.12.2021 р.	виконано

Студент _____ О.А. Буркальова
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ Череп.А.В.
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ І.Ю. Кисільова
(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота магістра: 90 с., 8 рис., 16 табл., 75 джерел, 3 додатки.

Об'єктом дослідження є прибутковість діяльності АТ «УКРСИББАНК».

Предметом дослідження є напрями зростання прибутковості діяльності АТ «УКРСИББАНК».

Метою кваліфікаційної роботи магістра є узагальнення та систематизація теоретичних знань про існуючі шляхи підвищення прибутковості комерційних банків, а також їх практичне застосування.

Методи дослідження: пошуковоаналітичний метод для аналізу літератури, табличний, графічний, статистичноекономічний, вертикальний та горизонтальний методи для обрахунків показників прибутковості банку, надання пропозицій щодо напрямів зростання прибутковості діяльності та ін.

Одержані результати: опис джерел прибутку, основні показники рентабельності та шляхи підвищення показників банку; здійснена організаційно-економічна характеристику АТ «УКРСИББАНК»; надана оцінку прибутковості банку та чинників його формування; зроблен аналіз прибутковості АТ «УКРСИББАНК»; визначено напрями підвищення прибутковості діяльності АТ «УКРСИББАНК»; надано пропозиції щодо збільшення прибутковості АТ «УКРСИББАНК»; оцінена економічна доцільність запропонованих заходів.

Результати дослідження можуть бути застосовані підприємствами, фінансовими установами.

ПРИБУТОК, ПРИБУТКОВІСТЬ, КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК, БАНКІВСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ, ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ, ДОХОДИ, ВИТРАТИ, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ, ФІНАНСОВИЙ СТАН, СТАТЕГІЯ УПРАВЛІННЯ.

SUMMARY

Qualifying work of the master: 90 pages, 8 figures, 16 tables, 72 sources, 2 appendices.

The object of the study is the profitability of JSC «UKRSIBBANK».

The subject of the study is the areas of growth of profitability of JSC «UKRSIBBANK».

The purpose of the masters qualification work is to generalize and systematize theoretical knowledge about existing ways to increase the profitability of commercial banks, as well as their practical application.

The banking system is an important component of the economic system of the state. Ensuring stable and transparent functioning of banking institutions is one of the conditions for ensuring the competitiveness of the Ukrainian economy.

Until recently, the domestic economic literature lacked comprehensive research on the formation and distribution of profits from the activities of commercial banks.

Therefore, the purpose of this work is to generalize and systematize theoretical knowledge about existing ways to increase the profitability of commercial banks, as well as their practical application. The purpose of the thesis is to assess the profitability of JSC «UKRSIBBANK» for 2019-2020 on the basis of existing indicators and justification of the feasibility of proposals to improve the work of the institution.

Research methods: search-analytical method for literature analysis, tabular, graphical, statistical-economic, vertical and horizontal methods for calculating the profitability of the bank, providing proposals for growth of profitability, etc.

The results obtained: a description of the source of profit, the main indicators of profitability and ways to improve the banks performance; feasible organizational and economic characteristics of JSC «UKRSIBBANK»; an assessment of the banks profitability and factors of its formation is provided; the analysis of profitability of JSC «UKRSIBBANK» is made; the directions of increase of

profitability of activity of JSC «UKRSIBBANK» are defined; proposals to increase the profitability of JSC «UKRSIBBANK». The economic feasibility of the proposed measures is assessed. The results of the study can be used by enterprises and financial institutions.

PROFIT, PROFITABILITY, COMMERCIAL BANK, BANKING ACTIVITY,
FINANCIAL RESULTS, INCOME, EXPENSES, PROFITABILITY,
FINANCIAL INSURANCE.

ЗМІСТ

ВСТУП	8
1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРИБУТКОВОСТІ БАНКУ	11
1.1 Джерела формування прибутку комерційного банку	11
1.2 Основні показники прибутковості діяльності банку.....	18
1.3 Шляхи підвищення прибутковості комерційного банку	27
2 ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОЦІНКА ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ АТ «УКРСИББАНК»	33
2.1 Загальні відомості про банк	33
2.2 Збалансовані системи показників для оцінки ефективності банківської діяльності	40
2.3 Економічні показники діяльності, аналіз прибутковості АТ «УКРСИББАНК»	47
3 ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРИБУТКОВОСТІ ТА СТРАТЕГІЯ УПРАВЛІННЯ АТ «УКРСИББАНК»	64
3.1 Комплексна оцінка як перспективний спосіб оцінювання ефективності діяльності комерційних банків	64
3.2 Рекомендації з управління банківським портфелем.....	79
3.3 Розробка стратегії розвитку на основі матриці БКГ.....	85
ВИСНОВКИ.....	93
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	95
ДОДАТКИ.....	103

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Банківська система є важливою складовою економічної системи держави. Забезпечення стабільного прозорого функціонування банківських установ – одна з умов забезпечення конкурентоспроможності української економіки. Донедавна у вітчизняній економічній літературі бракувало комплексних досліджень щодо формування та розподілу прибутку від діяльності комерційних банків.

Питання про гармонізацію таких понять, як прибутковість та ліквідність банківської установи, залишається відкритим, оскільки ці поняття тісно пов'язані між собою і безпосередньо впливають на стабільність банківських установ, стабільність економіки та захист інтересів кредиторів, і перш за все, вкладників банку.

Тому метою даної роботи є узагальнення та систематизація теоретичних знань про існуючі шляхи підвищення прибутковості комерційних банків, а також їх практичне застосування.

В економічних країнах будь-яке підприємство чи фізична особа сьогодні користується послугами банку для отримання, перерахунку та, найголовніше, зберігання коштів. Іншими словами, банки умовно можна назвати фінансовими артеріями країни, тобто завдяки аналізу банківських установ можна зробити висновок про економічне становище держави.

Основною метою створення банку є отримання прибутку, будучи кінцевим результатом його діяльності, він характеризує узгодженість та ефективність діяльності усіх підрозділів установи. Рентабельність є основою існування банку та його розвитку в майбутньому. Останнє пов'язане з обґрунтованим перерозподілом прибутку, а саме з управлінням, яке включає діяльність, спрямовану на зміцнення позицій банку на ринку.

Дипломна робота виконана за темою: «Прибутковість банківської діяльності: аналіз стану та стратегія управління АТ «УКРСИББАНК», у

межах якої обгрунтовано теоретичні засади дослідження підвищення прибутковості банку та розроблено методичний підхід для досягнення даних результатів.

Ступінь розробки наукової проблеми. Аспекти прибутку банку та шляхи підвищення рентабельності розглядались у працях Гетьманцева Д.О., Шукліної Н.Г., Парасій-Вергуненко І.М., Герасимович А.М., Васюренко О.В., Матвієнко О.С. Сидоренко О.М., Мурашко Б.М., Косової Т.Д., Маслак Н.Г., Бодрової Н.Е., Житар М.О., Криклія О.А., Ананьєвої Ю.В., Ольхової Р.Г..

Метою дипломної роботи є оцінка прибутковості діяльності АТ «УКРСИББАНК» за 2019-2020 рр. на основі існуючих показників та обгрунтування доцільності пропозицій вдосконалення роботи установи.

Для досягнення поставленої мети було сформульовано наступні завдання:

1. описати джерела прибутку, основні показники рентабельності та шляхи підвищення;
2. здійснити організаційно-економічну характеристику АТ «УКРСИББАНК»;
3. надати оцінку прибутковості банку та чинників його формування;
4. зробити аналіз прибутковості АТ «УКРСИББАНК»;
5. визначити можливі напрями підвищення прибутковості діяльності АТ «УКРСИББАНК»;
6. надати пропозиції щодо збільшення прибутковості діяльності АТ «УКРСИББАНК»;
7. оцінити економічну доцільність запропонованих заходів.

Об'єктом дослідження та предметом дослідження є прибутковість діяльності АТ «УКРСИББАНК». Предметом дослідження є напрями зростання прибутковості діяльності АТ «УКРСИББАНК».

Для дослідження використовувались наступні методи: пошуково-аналітичний метод для аналізу літератури, табличний, графічний,

статистично-економічний, вертикальний та горизонтальний методи для обрахунків показників прибутковості банку, надання пропозицій щодо напрямів зростання прибутковості діяльності АТ «УКРСИББАНК».

Практичне значення отриманих результатів полягає в визначенні можливих шляхів підвищення прибутковості, які може використовувати АТ «УКРСИББАНК».

1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРИБУТКОВОСТІ БАНКУ

1.1 Джерела формування прибутку комерційного банку

Основна мета банківської справи – отримання прибутку, оскільки прибуток забезпечує стабільність діяльності, ефективну подальшу роботу фінансової установи. Прибуток – це основне джерело доходів і надходжень як для акціонерів, так і для власників банку, а також основа для подальшої діяльності комерційного банку, що забезпечує конкурентоспроможність банку на ринку фінансових послуг, постійне оновлення ресурсів, поліпшення послуг і можливостей для інноваційних технологій.

В основному дохід банку пов'язан з банківською діяльністю, визначено Законом України від 07.12.2000 № 2121 – «Про банки і банківську діяльність» документ чинний із внесеними змінами та доповненнями в наступні роки [1, 2].

Для комерційних банків забезпечення доступу до послуг є першочерговим завданням встановити стандарт для себе. На основі сучасних методів аналізу та розвитку надходжень банків від врахування інтересів власників, акціонерів та стратегічних директорів у розвитку банку встановлено, що необхідно ефективно управляти надходженнями.

Вартість прибуття банку полягає в тому, щоб залежати від його доходу, який по-своєму має складати його перед кредитним депозитом та інвестиційним банком, розміром процентної ставки за кредитами та структурою активів у банк. Доходи – це збільшення економічних вигод протягом звітного періоду у формі збільшення, зростання активів або зменшення зобов'язань, що спричиняють збільшення капіталу і не є внесками акціонерів [3].

Аналіз наукових праць, присвячених проблемі аналізу прибутку свідчить про багатогранність та складність цього феномену. Серед

вітчизняних дослідників сутності поняття «прибуток», його еволюції займалось багато вчених, цей термин вичали такі відомі класики економічної науки, як Е. Хендріксен, К. Маркс, Д. Рікардо, А. Сміт та інші.

У працях А. Сміта та Д. Рікардо поняття прибутку було виділено в особливу економічну категорію, яка вивчалася у тісному зв'язку з процесом нагромадження капіталу, з факторами зростання суспільного багатства.

У різні часи А.Сміт трактував прибуток як:

- 1) закономірний результат продуктивності капіталу;
- 2) винагороду капіталістові за його діяльність і ризик.

Досліджуючи сутність поняття «прибуток банку» більшість вітчизняних науковців трактують його саме з точки зору бухгалтерського підходу.

Крім того, як підкреслює А.М. Мороза, прибуток банків – це перевищення їх доходів над витратами.

У підручниках з банківської справи дано такі визначення банківського прибутку. Прибуток банку – це кінцевий фінансовий результат його діяльності, перевищення доходів над витратами. Прибуток – це те, без чого банк не може існувати, без чого втрачається зміст його економічних послуг.

Роль прибутку – це внутрішнє джерело збільшення капіталу і ресурсів банку для збільшення його активних операцій. Навідміну від інших внутрішніх джерел накопичення капіталу прибуток є постійно відтворюваним джерелом. У практиці роботи банку використовуються кілька показників прибутку: економічний, балансовий, прибуток до оподаткування, чистий і нерозподілений прибуток.

В цілому прибуток, яка залишається в розпорядженні банку, залежить від трьох основних складових: доходів, витрат і сплачених до бюджету податків. Порівняння темпів зростання цих компонентів дозволяє оцінити, який з факторів позитивно або негативно вплинув на прибуток [3–6].

Джерелами доходів кредитної організації є різні види її діяльності. При цьому доходи прийнято поділяти на банківські, небанківські операційні та непередбачені (рис.1.1).

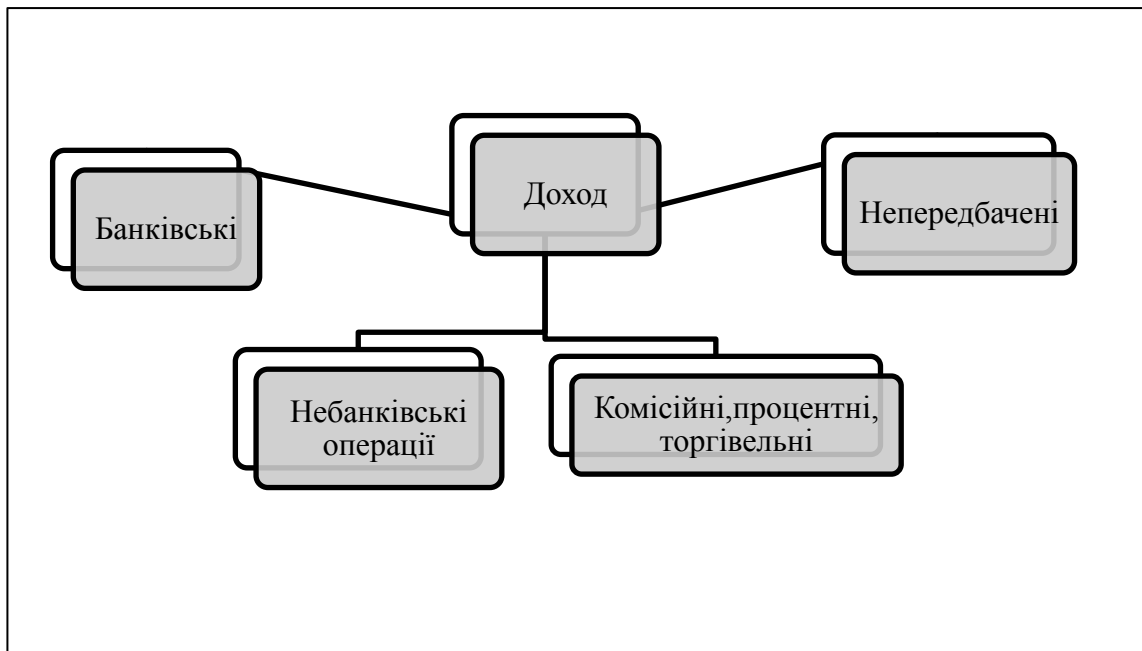

Рисунок 1.1 – Джерела доходів кредитної організації

Джерело: створено на основі [8].

Небанківськими операційними доходами вважаються доходи, які не стосуються основної діяльності банку, але забезпечують її здійснення (наприклад доходи від продажу основних засобів – від орендних операцій), доходи від продажу окремих небанківських послуг, а саме: аудиторські послуги, програмне забезпечення, консультації не фінансового характеру та інших операцій.

Інші небанківські операційні доходи розрізняють: за операціями з філіями та іншими установами банку, інші небанківські операційні доходи [5–8].

Власне банківські доходи включають процентні, комісійні, торговельні та інші опис, які наведені в табл. 1.1.

Таблиця 1.1 – Характеристика банківських доходів

Опис	Розрізняють
Процентні доходи	
Процентні доходи – операційні доходи, отримані банком за використання кредитних коштів, їх еквівалентів або сум, що заборговані банку, суми яких обчислюються пропорційно часу із застосуванням ефективною ставки відсотка та є компенсацією банку за взятий на себе кредитний ризик.	За коштами, розміщеними в НБУ; за коштами, розміщеними в інших банках; за кредитами суб'єктам господарської діяльності; за кредитами органам загального державного управління; за кредитами фізичним особам; за цінними паперами; за операціями з філіями та іншими установами банку; інші процентні доходи.
Комісійні доходи	
Комісійні доходи – операційні доходи за наданими послугами, сума яких обчислюється пропорційно сумі активу чи зобов'язання або є фіксованою.	За операціями з банками; за операціями з клієнтами; за операціями з філіями та іншими установами банку; за кредитами і депозитами; за цінними паперами з фіксованим прибутком; доходи у вигляді амортизації дисконту за цінними паперами.
Торгівельні доходи	
Прибуток (збиток) від фінансових операцій – результат від операцій купівлі-продажу різних фінансових інструментів, в тому числі операцій з цінними паперами, з іноземною валютою та банківськими металами.	До них належать чисті прибутки від діяльності на валютному ринку і ринку банківських металів; чисті прибутки від операцій із цінними паперами на продаж; чисті прибутки від торгівлі іншими фінансовими інструментами, що здійснюється з ініціативи банку.
Інші	
Інші операційні доходи і витрати – доходи і витрати від операцій, що не пов'язані з інвестиційною та фінансовою діяльністю, а також ті, що не включені у вищезазначені групи операційних доходів і витрат	До них належать доходи від цінних паперів із непередбаченим доходом: дивіденди від акцій, що зберігаються як об'єкт торгівлі, та капіталовкладень. Дивідендний дохід; за операціями з філіями.

Джерело: створено на основі [7 – 11].

Необхідно уточнити дохід від операцій з цінними паперами, який може складатися з дисконту та купона, але насправді процентний дохід за борговими цінними паперами включає лише відсотки, нараховані за такими цінними паперами після їх придбання.

Процентні доходи також включають доходи за строковими депозитами, розміщеними в інших банках. Вартість складових процентного доходу може змінюватися щорічно залежно від зміни процентних ставок та попиту на кредити, але дохід від кредиту майже завжди залишається важливим для кожного банку.

Прирівняні до них відсотки та комісійні повинні обліковуватися регулярно не рідше одного разу на місяць, як правило, в останній день, незалежно від періодичності розрахунків, що зазначено в угоді з контрагентом. Маючи абсолютну величину процентного доходу, керівництво банку може більш точно планувати конкретні активні операції, обґрунтовано змінювати структуру активів та ефективніше організувати роботу структурних підрозділів. Структурний аналіз показників прибутковості банку дозволяє зробити висновки про причини ускладнень у сфері банківського доходу та визначити проблемні аспекти діяльності, що потребують підвищеної уваги [8–12].

Процентні та прирівняні до них комісійні складають основну частину доходів банку. Найбільша частка в доходах банку доводиться на відсотки по кредитах. Наступними за значимістю після доходів від позик є дохід від інвестиційних цінних паперів, процентний дохід за міжбанківськими позиками (незабезпеченим і забезпеченим державними цінними паперами). Завдання максимізації прибутку банку вважається ключовою областю роботи менеджменту банку, але область управління прибутковістю не є автономною, тому рішення про максимізації прибутку слід приймати з урахуванням прийняттого рівня ризику.

Нещодавно банкіри поставили мету зробити непроцентний дохід основним джерелом доходу банку в майбутньому. Вважається, що це

поліпшить кінцеві результати діяльності комерційних банків, диверсифікує джерела доходів і надійніше захистить банки від коливань процентних ставок [10–12]. На підставі аналізу структури доходів можна зробити ряд висновків.

Таким чином, збільшення частки комісійних доходів вказує на те, що банк зазнає труднощів з отриманням базового процентного доходу і його керівництво, ймовірно, намагається збільшити доходи від платних послуг і комісій, надаючи клієнтам нетрадиційні послуги.

Зростання непроцентних доходів сприяє зростанню доходів банку без збільшення балансу. Однак, як правило, платні послуги забирають багато часу і вимагають відповідної підготовки персоналу, тому експлуатаційні витрати збільшуються. Тому не виключено, що банк, дохід від платних послуг якого вище середнього, буде більше витратити на заробітну плату. Швидке зростання доходів від платних послуг може вказувати на те, що банк веде ризиковану діяльність, якої уникають інші банки (гарантії, валютний арбітраж і т. д.) [8–12]. Ще одним основним чинником діяльності комерційного банку є величезне значення для позитивного чи негативного впливу на прибуток – це витрати банку. Банківські витрати – це економічна категорія, що відображає грошові ресурси, що використовуються у процесі формування, впровадження та реалізації банком своїх продуктів та послуг, а також усі інші додаткові ресурси для їх утримання та підтримки [13].

Тобто витрати банку – це загальна сума коштів, витрачених банком у процесі здійснення діяльності із залучення коштів та інших видів діяльності. Як і доходи, витрати комерційного банку можна розділити на дві основні групи – процентні (замінні) та безвідсоткові (відносно постійні) [14].

У деяких класифікаціях також є інші витрати. Процентні витрати становлять найбільшу статтю банківських витрат [8, 13–16]. Ця стаття витрат включає:

1. Процентні витрати за коштами до запитання, отриманими від центрального та інших комерційних банків, а також депозитами, розміщеними іншими банками в цьому банку.

2. Процентні витрати за коштами до запитання та строковими депозитами, розміщеними в цьому банку підприємствами, іншими юридичними особами та населенням.

3. Процентні витрати за борговими зобов'язаннями, емітованими банком.

4. Процентні витрати за позабалансовими операціями.

5. Інші процентні витрати. Загалом усі процентні витрати банку – це відсотки, сплачені клієнтам за вкладками, та процентні виплати за коштами, залученими на грошовому ринку (у тому числі за цінними паперами власної емісії).

Непроцентні витрати банку – це витрати, не пов'язані з виплатою відсотків на залучені банком кошти. Вони складаються з комісійних, витрат на формування спеціальних резервів банку, загальногосподарських витрат [13–16].

1. Комісійні – витрати, що сплачуються іншим банківським установам за розрахунково-касове і кредитне обслуговування фінансових посередників (за розрахунково-касове обслуговування; за операціями з цінними паперами та на валютному ринку та інші витрати) [16].

2. Витрати на формування спеціальних резервів банку – це витрати на покриття можливих втрат від зменшення корисності активів банку та списання безнадійних активів [16].

3. Загальногосподарські витрати – операційні витрати, пов'язані з діяльністю банків. Сюди входять витрати на персонал (основна і додаткова заробітна плата; нарахування заробітної плати; матеріальна допомога та інші витрати); амортизація необоротних активів; витрати на утримання та експлуатацію основних засобів і нематеріальних активів (ремонт, страхування), сплату податків та інших обов'язкових платежів, крім податку на прибуток, і інші витрати, пов'язані з утриманням і управлінням банку [16]. Комерційні банки обгрунтовано прагнуть до зниженню витрат для зменшення витрат і використовують методи їх контролю, особливо шляхом

складання бюджету, який є складанням системи взаємопов'язаних фінансових планів (балансів) комерційного банку [8, 14, 16].

Таким чином, основними джерелами прибутку банку є банківські доходи (відсотки, комісійні, операції тощо), небанківські та умовні доходи, а завдання системи управління прибутками банку-запобігти падінню рентабельності банку. системи, що є матеріальною основою для її подальшого функціонування та оцінки на банківському ринку.

1.2 Основні показники прибутковості діяльності банку

Рентабельність банку є загальним позитивним результатом його економічної, фінансової та ділової діяльності. Дохід банку покриває всі його операційні витрати, він генерує прибуток, розмір якого визначає рівень дивідендів, зростання капіталу, розвиток пасивних та активних операцій [17].

Ефективність банківської установи характеризується рентабельністю, оскільки досягнення певного позитивного рівня прибутку дозволяє примножувати капітал, формує основу життя та зростання банку та забезпечує акціонерів прийнятним рівнем виплати дивідендів.

Водночас варто відзначити, що важливими умовами забезпечення прибутковості банку є оптимізація структури доходів і витрат та встановлення мінімально допустимої процентної маржі, визначення тенденцій кредитних операцій, планування мінімальної прибуткової маржі для прогнозування цільової процентної ставки активні та пасивні операції.

Дохідність банківської діяльності залежить також від підтримки ліквідності, управління банківським ризиком та його мінімізації [17–21].

Яу і в міжнародній практиці так і в Україні ефективність діяльності банку визначається за допомогою таких показників як чиста відсоткова маржа, спред, продуктивність праці, інший операційний дохід. Слід наголосити, що такий аналіз діяльності банку зазвичай здійснюють порівняно з планом та в динаміці [20–22].

Аналіз ефективності діяльності банку в даній роботі здійснюється за допомогою показників наведених на рис. 1.2.

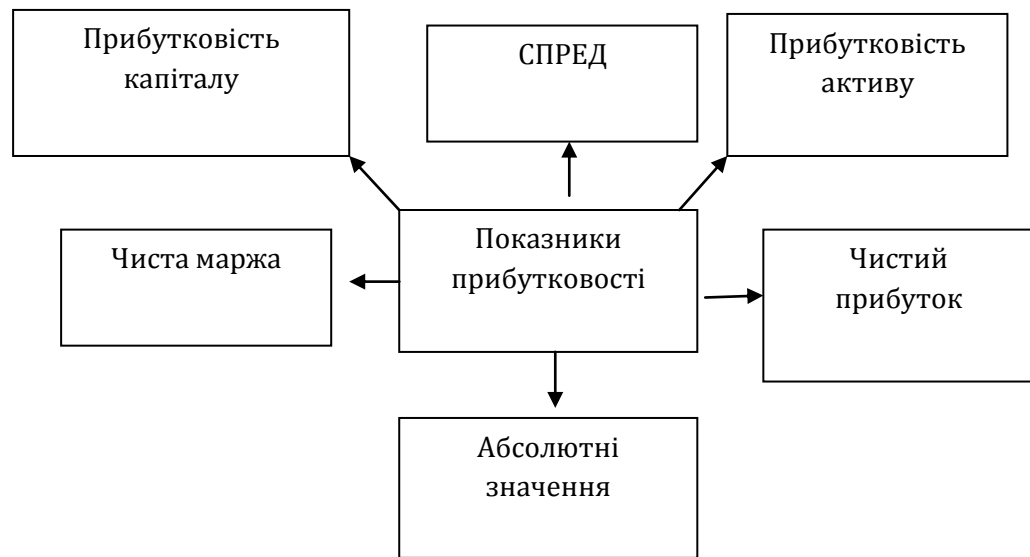

Рисунок 1.2 – Показники аналізу діяльності банку

Джерело: створено на основі [7 – 11].

На сьогоднішній день у світовій практиці існує багато показників, що характеризують прибутковість банківських установ, зокрема модель Дюпона, ROE, ROA та CIR [25].

Модель Дюпона, розроблена в 20-х роках ХХ ст., призначена для визначення впливу чотирьох факторів – маржі прибутку та операційної маржі, доходності активів, мультиплікатора капіталу, на рентабельність капіталу на думку фахівців має обмежений характер при оцінці ефективності в сучасних умовах банківського бізнесу. Тоді як висока концентрація різних видів ризиків у банківській діяльності потребує застосування інструментів оцінки, які здатні враховувати ключові детермінанти ефективності та відстежувати їх динаміку з метою запобігання кризовим ситуаціям [25–27].

Рентабельність капіталу (ROE) та рентабельність активів (ROA) на сьогоднішній день вважають найпоширенішими узагальнюючими показниками прибутковості, так як за цими показниками можна визначити рівень віддачі коштів акціонерів та рентабельність активів, який в свою

чергу, є складовою ROE та відображає ефективність внутрішньої політики менеджменту банку з точки зору доходів та витрат. Деякі банківські аудитори засвідчують, що традиційні показники рентабельності капіталу (ROE) та активів (ROA), розраховані на основі балансових даних, характеризуються високою гомогенністю і, відповідно, не можуть коректно ідентифікувати «ефективні» та «неефективні» банки [25]. Поряд із вищезгаданими показниками ефективності увагу спеціалістів привернув коефіцієнт, що характеризує операційну ефективність діяльності банку або CIR. CIR у працях вітчизняних фахівців показник отримав назву коефіцієнта дієздатності. Його розраховують шляхом визначення співвідношення операційних витрат та операційних доходів банку [12, 18, 25].

Аналіз становлення та розвитку банківської системи України дозволяє стверджувати, що використання показників прибутковості як критерію ефективності є історично обумовленим. На початку створення української банківської системи одним із першочергових завдань було стимулювання кількісних характеристик розвитку банків.

Вирішення цього питання заохочувалося Національним Банком України шляхом застосування заходів щодо збільшення статутних капіталів комерційних банків. Для вітчизняної практики характерним є ототожнення оцінки ефективності банківської діяльності з визначенням показників рентабельності, а також застосування методу фінансових коефіцієнтів як основного інструменту оцінки [20, 25, 28–30].

Отже, для оцінювання діяльності банків в цілому в Україні використовують показники прибутковості, розраховані за даними бухгалтерського обліку та фінансової звітності банку [31-34], що наведені в табл. 1.2 (ДОДАТОК В), які були використані в роботі для оцінки ефективності дохідності діяльності комерційного банку, що був об'єктом дослідження. Перші п'ять (№1–5) показників прибутковості, які наведені в табл. 1.2, а саме: №1 процентна та №2 непроцентна маржі, №3 прибуток до оподаткування, №4 чистий прибуток та №5 інший операційний дохід

вимірюються в грошових одиницях і значною мірою залежать від розмірів власне банку, його структури, а тому не придатні для порівняльного аналізу ефективності діяльності банку протягом досліджуваного періоду [11, 25, 29].

Для того, щоб визначити рівень прибутковості комерційного банку здебільшого застосовують відносні показники прибутковості, які в табл. 1.2 розміщені під № 6–10, а саме: ROA, ROE, спред, чистий прибуток на одну акцію та чиста процентна (відсоткова) маржа, відповідно. Використання відносних показників доходності дає змогу зробити порівняльний аналіз ефективності діяльності банків та їхніх структурних підрозділів [11, 25, 29].

Показники прибутковості під № 11–15 (чиста непроцентна маржа, чиста операційна маржа, рентабельність банку, продуктивність праці та норматив адекватності регулятивного капіталу, відповідно) в табл. 1.2 є відношеннями показників прибутку до активів або ресурсів та необхідні для повного аналізу економічного обґрунтування напрямів зростання доходності діяльності комерційного банку, відзначені в працях фахівців [30, 33, 39, 41].

Як було зазначено вище найважливішими відносними показниками діяльності банку є прибутковість активів і прибутковість капіталу, ROA та ROE, відповідно. Показник ROA визначає скільки чистого прибутку дає одиниця активів банку та характеризує ефективність роботи банку. Показник ROA характеризує, як банк справляється з завданням отримання чистого прибутку з активів банківської установи. Показник може використовуватися як коефіцієнт для оцінки діяльності керівництва банку. Але у зв'язку з тим, що не всі активи дають дохід, деякі банки в процесі аналізу прибутковості своєї діяльності деталізують показник процентної прибутковості активів, для розрахунку якого беруться робочі активи.

У деяких країнах органи регулювання банківської діяльності вважають за доцільне знаменником цього показника брати активи, які приносять дохід (робочі активи). Така думка ґрунтується на тому, що процентний прибуток потрібно порівнювати лише з тією частиною активів, яка генерує сукупні доходи банку.

Їх зіставлення дає можливість виявити невикористані резерви підвищення прибутковості активів за рахунок поліпшення їх структури, ефективнішого використання, дає уявлення про можливості зростання рентабельності завдяки скороченню активів, які не приносять доходу.

Передусім, це стосується іммобілізованих власних коштів. Абсолютна рівність між цими показниками неможлива. Адже банки повинні створювати обов'язкові резерви, тобто зберігати частину залучених коштів у найбільш ліквідній формі, яка не дає доходу [17, 30–35].

За методикою НБУ показники обчислюються щодо загальних активів банку. На практиці вважається, якщо показник прибутковості активів перевищує 1 %, то банк працює рентабельно. У зарубіжній практиці оптимальним є значення показника дохідності активів в межах 12 % [30, 33].

Показник ROE вимірює дохідність акціонерного капіталу банку. Його значення особливо цікавить акціонерів банку, оскільки воно приблизно дорівнює розміру чистого прибутку, який отримують акціонери від інвестування свого капіталу. Оптимальне значення показника ROE 1 (не менше 15%) [30, 33]. Співвідношення прибутку та власного капіталу є показником стабільності. Аналіз цього коефіцієнта дає змогу прогнозувати, наскільки зміниться рівень прибутковості банку. На практиці деякі банки (а особливо – їх акціонери) цей показник прибутковості деталізують за допомогою коефіцієнта віддачі статутного капіталу ROE 2.

Цей показник характеризує доцільність та ефективність вкладення акціонерами своїх коштів та ефективність віддачі статутного капіталу, а також спроможність банку розпоряджатися всіма його коштами. Для акціонерів і пайовиків певного банку важливе значення має порівняння процента віддачі статутного капіталу з аналогічним показником інших банків для з'ясування сфер найбільш дохідного та вигідного розміщення своїх коштів [31–34].

Показники ROE та ROA істотно впливають на ринкову ціну акцій банку, тому менеджери у процесі управління банком приділяють особливу увагу саме цим коефіцієнтам та їх взаємозв'язку, які можна об'єднати формулою:

$$\text{ROE} = \text{ROA} \times \frac{A}{K} \quad (1.1)$$

де А – активи банку; К власний капітал.

$$\frac{\text{ЧП}}{K} = \frac{\text{ЧП}}{A} \times \frac{A}{K} \quad (1.2)$$

Така залежність вказує на взаємозв'язок прибутку із джерелами формування банківських ресурсів. Навіть банк із невисоким показником прибутковості активів може досягти відносно високого рівня прибутковості капіталу за рахунок максимально можливого використання боргових зобов'язань [8, 9].

За допомогою показника спред оцінюється ефективність виконання банком функції посередника між вкладниками та позичальниками, а також рівень конкуренції на ринку. В загальному значенні «спред» є одночасною купівлею та продажем ф'ючерсних контрактів на один і той самий товар з різними термінами постачання або на два різних, але взаємопов'язаних товари [23, 30, 34].

Як правило, в разі загострення конкурентної боротьби спред скорочується і менеджери банку змушені шукати інші джерела одержання прибутків. Аналіз чистого спреду пов'язаний із процентною політикою банку, яка відображається у динаміці процентних ставок за активними й пасивними операціями. Мінімізувати процентний ризик дає змогу узгоджена процентна політика за кредитними та депозитними операціями.

Ступінь такої узгодженості характеризує чистий спред. Іншими словами, чистий спред – це різниця між процентними – отриманими та сплаченими ставками. За його допомогою визначають необхідну мінімальну різницю між

ставками за активними й пасивними операціями, яка дає змогу банку мінімізувати витрати, але не принесе прибутку (мінімальне значення показника 0). Оптимальне значення чистого спреду – не менше 1,25 % [10, 11, 34].

Для аналізу прибутковості банків використовують також такі показники, як чистий прибуток на одну акцію та чисту процентну маржу. Остання слугує для покриття витрат банку і ризику, у тому числі інфляційного, створення прибутку, покриття договірних угод [10, 11, 34].

Коефіцієнт ЧПМ допомагає з'ясувати, чи може банк забезпечити прибуток у вигляді доходу від процентної різниці як процент до середніх активів.

Оптимальним значенням цього показника є 4,5 %. До показників ефективності діяльності банку, крім показників прибутковості банку, відносять ефективності діяльності банку та ефективності діяльності працівників банку. Наведені показники можуть бути деталізовані за рахунок часткових показників, які доповнюють перші та характеризують ефективність окремих видів банківської діяльності [10, 11, 34].

Коефіцієнт операційного доходу (Код) визначають за формулою:

$$\text{КОД} = \frac{\text{Операційний дохід}}{\text{Середні активи}}, \quad (1.3)$$

Маржу процентного доходу (Мпд) визначають за формулою:

$$\text{МПД} = \frac{\text{Процентні доходи}}{\text{Доходи всього}}, \quad (1.4)$$

Коефіцієнт процентного доходу (Кпд) визначають за формулою:

$$\text{КПД} = \frac{\text{Процентний дохід}}{\text{Середні активи}}, \quad (1.5)$$

Коефіцієнти характеризують дохідність банківської діяльності. Збільшення їх значення є ознакою успішного управління активами, тоді як низьке значення або зниження цих коефіцієнтів має насторожити керівництво банку.

Оптимальним вважають значення коефіцієнту процентного доходу 9–10,5% [10, 11, 34]. Крім традиційних видів діяльності (надання кредитів), досить велику частку в загальних доходах мають непроцентні доходи, до яких відносять комісійні доходи за розрахунково-касовим обслуговуванням банків та клієнтів, результати від торговельних і неторговельних операцій та доходи від інших послуг банку. Під час аналізу цих видів діяльності застосовують коефіцієнт непроцентного доходу та маржу непроцентного доходу вказано в табл. 1.2. під №11, останній зазвичай становить близько 30% [10, 17, 19, 34]. Маржу непроцентного доходу (Мнд) та її коефіцієнт (Кнд) визначають за наступними формулами:

$$\text{Мнд} = \frac{\text{Непроцентний дохід}}{\text{Дохід, всього}} \quad (1.6)$$

$$\text{Кнд} = \frac{\text{Непроцентний дохід}}{\text{Середні активи}} \quad (1.7)$$

Як свідчить зарубіжний досвід коефіцієнт непроцентного доходу повинен перебувати в межах 1–1,5%. Аналіз наведений показників здійснюється порівняно з планом і в динаміці. Якщо тренд цих показників свідчить про випереджуючі темпи зростання непроцентних активів в активах порівняно з непроцентними витратами, то таке явище розцінюється як позитивне [10, 34].

Показник №12 в табл. 1.2 – чиста операційна маржа – можна подати у вигляді двох складових: процентного прибутку на одиницю активів та непроцентного прибутку на одиницю активів.

Такий поділ дає уявлення про співвідношення доходів від основної діяльності (кредитів, інвестицій, лізингу тощо) та непроцентних доходів, одержаних від надання платних фінансових послуг клієнтам. Із загостренням конкуренції банки шукають нові, «нетрадиційні» джерела доходів, які дають змогу диверсифікувати діяльність і підвищувати величину сукупного прибутку за рахунок непроцентних доходів [30, 33].

Показник продуктивності праці в табл. 1.2 під №14 показує ефективність кадрової політики банку, яка впливає на репутацію банку. Показник продуктивності праці деякі фахівці відносять до показників, на базі яких здійснюється розрахунок рівня ефективності діяльності банківської установи.

У працях П.В. Матвієнка та О.В. Васюренко, ефективність та продуктивність праці в банківській сфері визначають як величину активів на одного працівника. Кириченко О.А. пропонує узагальнюючий показник продуктивності праці в банківській сфері, який включає, як навантаження працівників, показники прибутку, так і обсяги активів на одного працівника. За допомогою показника продуктивності праці А.А. Шеремет, Г.В. Щербакова, досліджуючи проблеми фінансового аналізу в банках з метою визначення рентабельності банку, серед інших фінансових показників використовують і показники ефективності роботи банківського персоналу. У роботах М.В. Паладія досліджено взаємозв'язок між досягненням бажаної продуктивності та результативності праці банківського персоналу і мотивацією праці в комерційних банках [36–40].

Показник №12 в табл. 1.2 – адекватність регулятивного капіталу надає інформацію щодо здатності комерційного банку своєчасно і в повному обсязі здійснити розрахунки по зобов'язанням, які виникають із торговельних, кредитних чи інших операцій грошового характеру, нормативне значення якого має бути не менше ніж 10%.

Методика визначення і розрахунку величини регулятивного капіталу базується на засадах, розроблених Базельським комітетом з метою дотримання банками мінімальних вимог до достатності капіталу, які взято за основу НБУ в Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні [41].

Отже, одним з головних напрямків роботи менеджменту банку є зростання розглянутих показників прибутковості, іншим не менш важливим напрямком їх діяльності є зниження ризику банківських операцій.

1.3 Шляхи підвищення прибутковості комерційного банку

Важливе значення для економічного розвитку країни в будь-який час займають банки, так як вони виступають, як регулятори грошового обігу і посередники в накопиченні та перерозподілі грошових ресурсів. Для того щоб діяльності банківської структури ефективно працювала, треба використовувати оптимізацію структури доходів та підвищення ліквідності банків, які керуються як зовнішніми, так і внутрішніми чинниками. До зовнішніх можна віднести зокрема вплив НБУ.

Для зниження ризику функціонування можуть бути встановлені обмеження з боку державних органів на деякі види діяльності комерційних банків або на окремі види активних операцій, зокрема обмежується право банків на безпосереднє володіння нерухомістю у зв'язку з високим ризиком та низьким рівнем її ліквідності.

Є декілька популярних метода впливу, наприклад облікова (дисконтна) політика, операції на відкритому ринку та зміна норм обов'язкових резервів банків. НБУ вживає протекційні заходи для захисту від уже існуючої (загрозливої для банку) ситуації, яка може спричинити неплатоспроможність, збитки, банкрутство.

Тобто за допомогою цих заходів здійснюється захист банків та їх клієнтів від можливих наслідків фінансових ускладнень.

Отже, встановлення стабільності у банківській системі прямо залежить від заходів НБУ, основною метою яких є забезпечення високого рівня економіки [36, 42].

З іншого боку, встановлені обмеження НБУ неоднозначно впливають на діяльність комерційних банків, що відповідно позначається на фінансовому секторі економіки, адже банки виступають як регулятори грошового обігу й посередники в акумуляції та перерозподілі грошових ресурсів. На сьогоднішній день, деякі банки взагалі призупинили свою діяльність, зменшилась кількість депозитів, почали зростати ставки по кредитах, збільшилась значна кількість проблемних активів.

Вище означені аспекти вимагають від банків підвищення ефективності діяльності, удосконалення методичних підходів до забезпечення фінансової стійкості шляхом більш повного використання банківських інструментів і послуг [42]. Загальна схема підвищення прибутковості банку наведена в табл. 1.3.

Таблиця 1.3 – Шляхи підвищення прибутковості банків

Підвищення прибутковості банків	
Планування та оцінка процентних доходів	Розробка плану екстреного фінансування
Удосконалення маркетингової політики	Використання всіх можливих джерел фінансування
Удосконалення процентної політики	
Зменшення витрат для створення банківської послуги	
Удосконалення управління ризиками	
Розподіл економічного капіталу під ризики	
Забезпечення зростання процентних доходів	
Збільшення прибутку банків	

Джерело: створено на основі [9 – 11].

Одне з найважливіших і складних завдань, що постає у сфері фінансової діяльності перед менеджментом банку, полягає в балансуванні між прибутковістю та ризиком, пошук їх оптимального співвідношення.

Критерієм оптимальності в такому разі є мета діяльності комерційного банку, сформульована як максимізація ринкової вартості власного капіталу (підвищення вартості для акціонерів) [43–48].

Показник, що узагальнює банківську діяльність на сьогодні прийнято вважати прибутковість капіталу ROE, а показник прибутковості активів ROA в основному відображає внутрішню політику банку, зокрема, професіоналізм його управлінського апарату.

В свою чергу, керівництво банку має вирішувати задачі, що сприяють підтримці оптимальної структури активів і пасивів з погляду доходів і витрат. Показник прибутковості активів характеризує ефективність використання всіх ресурсів, які банк отримав у своє розпорядження, а показник прибутковості капіталу – прибутковість капіталу учасників [49].

Оскільки прибуток є одним із найважливіших індикаторів, які характеризують фінансові результати діяльності банків, є матеріальною основою подальшого функціонування та визначення рейтингу на банківському ринку, то утримання його на достатньому рівні необхідно банківським установам для залучення нового капіталу, що дозволяє збільшити обсяги та підвищити якість пропонуванних послуг, стимулює удосконалення операцій, зниження витрат і розвиток банківських технологій.

Прибуток банку формується завдяки отриманню доходів від здійснення різних видів господарської діяльності, найбільшу частину з яких займають процентні доходи.

Разом з комісійними та іншими доходами банку, процентні доходи формують загальний дохід, який після зменшення на суму загальних витрат дорівнює прибутку банківської установи до оподаткування.

Отже, для збільшення розміру прибутку у банку, потрібно спрямовувати діяльність у двох пріоритетних напрямках, перший з яких полягає у підвищенні процентних та комісійних доходів, а інший – у зменшенні процентних та комісійних витрат.

За думкою деяких фахівців для зростання прибутковості капіталу банку необхідно збільшити прибутковість його активів і зменшити частку статутного капіталу банку [50–60].

Концепція «високорентабельної банківської діяльності», у країнах з розвинутою ринковою економікою, базується на трьох «китах» [27, 40, 43]:

1) максимізації доходів (від наданих кредитів та операцій із цінними паперами, а також підтримка гнучкої структури активів, яка пристосована до змін процентної ставки);

2) мінімізації витрат (через оптимізацію структури пасивів, зменшення втрат від безнадійних позичок, жорсткий контроль за накладними витратами;

3) грамотному та ефективному менеджменті.

Даний зарубіжний досвід з метою підвищення рентабельності діяльності українських банків, яка передбачає максимізацію доходів, мінімізацію витрат та формування високоефективного менеджменту банку на сьогодні адаптують до українських банків з врахуванням економічних та національних особливостей.

В банківській діяльності Українських банків на сьогодні для збільшення прибутковості активів апаратом правління застосовують наступні напрямки [48–52]:

1. збільшується ставка відсотків по активним відношеннях і зменшується ставка відсотків по притягнутих коштах; збільшується частка власних коштів банку в загальній сумі його коштів (показник платоспроможності);

2. зменшується співвідношення власних і притягнутих коштів.

В цілому до методів покращення ефективності формування і розподілом прибутку банку відносять заходи із збільшення процентних, комісійних та

непроцентних доходів банку та зменшення рівня витрат банку за рахунок залучення більш дешевих ресурсів та підвищення частки доходних активів у загальних активах банку, збільшувати обсяг власного капіталу, наприклад за рахунок капіталізації дивідендів, а також ефективне управління співвідношенням прибуток-ризик [52, 55–58].

Висновки до розділу 1

В результаті аналізу літератури щодо економічного обґрунтування ефективності банківської діяльності були зроблені наступні узагальнення:

1. Основною метою діяльності банку є формування прибутку, який необхідний для створення адекватних резервів фонду, стимулювання персоналу і керівництва до розширення та вдосконалення операцій, оптимізації та підвищення якості наданих послуг, підвищення капіталу.

Джерелами створення прибутку банку виступають банківські доходи (процентні, комісійні, торговельні інші), небанківські та непередбачені доходи, а завданням системи управління прибутку банківської діяльності, є недопущення зниження прибутковості діяльності банківської системи, яка є матеріальною основою його подальшого функціонування та його рейтингу на банківському ринку.

2. Аналіз банківської діяльності проводиться задля встановлення основних взаємозв'язків між операціями та отриманою прибутковістю. Для цього застосовують в основному відсоткові показники, такі як рентабельність активів та доходів, спред, маржі, адекватність регулятивного капіталу. Багато показників мають рекомендовані значення відповідно до яких можна зробити висновок стосовно ефективності роботи банку за певний період.

3. Отримання більшого прибутку пов'язано з ризиком, тому потрібно проаналізувати шляхи ефективні для конкретного підприємства. В цілому до

методів покращення ефективності формування і розподілом прибутку банку відносять заходи із збільшення процентних, комісійних та непроцентних доходів банку та зменшення рівня витрат банку за рахунок залучення більш дешевих ресурсів та підвищення частки доходних активів у загальних активах банку, збільшувати обсяг власного капіталу, наприклад за рахунок капіталізації дивідендів, а також ефективне управління співвідношенням прибуток-ризик.

2 ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОЦІНКА ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ АТ «УКРСИББАНК»

2.1 Загальні відомості про банк

UKRSIBBANK BNP Paribas Group – банк для мінливого світу. АТ «УКРСИББАНК» працює на ринку України з 1990 р.. Банк пропонує клієнтам якісне обслуговування в кращих європейських фінансових традиціях. 60% акцій банку належать одній з найбільших фінансових груп BNP Paribas, 40% – ЄБРР (Європейський Банк Реконструкції та Розвитку).

Банку довіряють майже 2 млн. Клієнтів, 170 тис. Компаній СМБ і 600 груп корпоративних компаній – лідери української економіки і міжнародні корпорації. До послуг їх партнерів доступні близько 260 відділень і 1000 банкоматів по всій території України.

BNP Paribas – фінансовий конгломерат, європейський лідер на світовому ринку банківських і фінансових послуг та один з шести найсильніших банків у світі за даними агентства Standard Poor's. Разом з Société Générale та Crédit Lyonnais складає «велику трійку» французького банківського ринку. Штаб-квартири – у Парижі, Лондоні і Женеві [59].

Група BNP Paribas утворена в 2000 році в результаті злиття роздрібного Banque Nationale de Paris (BNP) та інвестиційного Paribas.

BNP веде свою історію з 1848 р., коли були створені Comptoir National d'Escompte de Paris і Comptoir National d'Escompter de Mulhouse. Paribas веде історію з 1872 р., коли був заснований Banque de Paris et des Pays-Bas (звідки друга частина назви) в результаті злиття Banque de Paris, створеного в 1869 році і Banque de credit et de Dépôt, створеного в 1863 році в Амстердамі.

У сфері роздрібних банківських послуг Група має 4 внутрішніх ринку: Бельгія, Франція, Італія та Люксембург. Банк розвиває інтегровану бізнес-модель роздрібногo бізнесу в Східній Європі, країнах Середземноморського басейну, Туреччини, а також має в своєму розпорядженні широку мережу банківських відділень на заході США.

В напрямках корпоративних та інвестиційних банківських послуг та інвестиційних рішень BNP Paribas також займає провідні позиції в Європі, має міцне положення на ринках Південної та Північної Америки і стійкий швидкозростаючий бізнес в Азії [59].

За версією Global Finance, BNP Paribas – «Кращий банк на ринках Європи що розвиваються 2011» та «Кращий банк торгового фінансування в Європі та Франції 2011». За версією Global 2000 Forbes, BNP Paribas – «Кращий банк в Єврозоні 2011», № 1 серед французьких компаній і № 5 в номінації «Міжнародний банківський сектор 2011» [59]. Організаційна структура АТ «УКРСИББАНК» представлена на рис. 2.1.

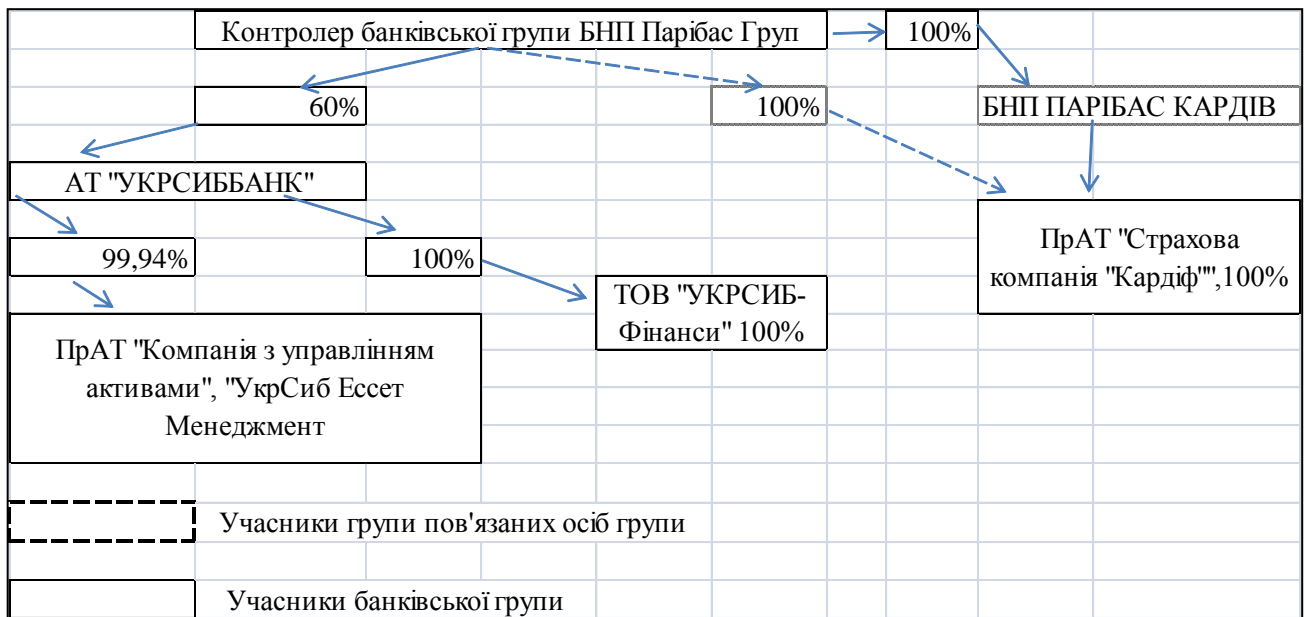

Рисунок – 2.1. Організаційна структура АТ «УКРСИББАНК»

Джерело: створено на основі [59].

АТ «УКРСИББАНК» здійснює свою діяльність на основі ліцензій (дозволів), виданих Національним банком України, Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку, Міністерством фінансів України. Основним видом діяльності АТ «УКРСИББАНК» є надання банківських послуг юридичним та фізичним особам на території України.

Основна довгострокова стратегічна мета АТ «УКРСИББАНК» базується на пріоритетах, які визначені стратегією розвитку банку: надання максимально повного переліку послуг і операцій незмінно високої якості; розвиток послуг із використанням нестандартних схем і нових технологій, у тому числі забезпечення клієнтам віддаленого доступу з використанням мережі Інтернет і технологій телефонії; висока швидкість обслуговування, за рахунок високотехнологічних систем передавання та обробки інформації; розширення мережі відділень банку, зручних для клієнтів за територіальним розташуванням; підвищення дохідності бізнесу та збільшення ефективності роботи банку; формування у населення культури користування фінансовими та платіжними інструментами шляхом їхньої популяризації [59].

Станом на 01.02.2021 р. активи та зобов'язання складають 32,88/31,61 млрд. грн., капітал – 1,27 млрд. грн., кредитно-інвестиційний портфель складає 19,57 млрд. грн., депозити фізичних осіб – 11,09 млрд. грн., депозити юридичних осіб – 13,64 млрд. грн.

Органи управління АТ «УКРСИББАНК» – загальні збори акціонерів, спостережна рада та правління. Спостережна рада і правління керують діяльністю банку в межах повноважень, наданих їм загальними зборами акціонерів. Вищим органом банку є загальні збори акціонерів, які скликаються не рідше одного разу на рік [59].

Банк є фінансово-кредитною установою, яка з метою отримання прибутку здійснює банківську діяльність, у тому числі залучає грошові кошти і розміщує їх

від свого імені та на власний ризик на умовах повернення, платності, а також здійснює інші операції згідно чинного законодавства України і даного Статуту.

Банк є юридичною особою, функціонує як універсальний, за організаційно-правовою формою є відкритим акціонерним товариством. Банк набуває статусу юридичної особи з моменту його реєстрації Національним банком України шляхом внесення відповідного запису до Державного реєстру банків.

Стратегічна (генеральна) мета банку на 2021-2022 рр. базується на визначенні клієнта як центру уваги банку[59].

Місією АТ «УКРСИББАНК» є забезпечення підприємств усіх форм власності та населення професійним і комфортним банківським сервісом через надання якісних послуг із метою сприяння становленню та розвитку бізнесу клієнтів.

Організаційна структура банку і його мережа, забезпечують втілення в життя єдиної системи в сфері грошово-кредитного обігу і спрямована на ефективне функціонування.

Органами управління АТ «УКРСИББАНК» банку є загальні збори учасників, спостережна рада, правління (рада директорів) банку.

Вищим органом управління банку є загальні збори учасників, які скликаються для вирішення таких питань [59]: визначення основних напрямів діяльності банку та затвердження звітів про виконання їх; внесення змін та доповнень до статуту банку; зміни розміру статутного капіталу банку; призначення та звільнення голів і членів спостережної ради банку, ревізійної комісії; затвердження річних результатів діяльності банку, включаючи його дочірні підприємства, затвердження звітів та висновків ревізійної комісії та зовнішнього аудитора; розподілу прибутку; припинення діяльності банку, призначення ліквідатора, затвердження ліквідаційного балансу [29].

Ці питання належать до виключної компетенції загальних зборів учасників. Однак статутом банку до компетенції загальних зборів учасників можуть бути віднесені й інші питання.

Загальне керівництво діяльністю банку здійснює спостережна рада банку, яка має такі повноваження [59]:

1. призначає і звільняє голову та членів правління банку;
2. контролює діяльність правління банку;
3. призначає зовнішнього аудитора; встановлює порядок проведення ревізій та контролю за фінансово-господарською діяльністю банку;
4. приймає рішення щодо покриття збитків; приймає рішення щодо створення, реорганізації та ліквідації дочірніх підприємств, філій і представництв банку, затвердження їх статутів і положень;
5. затверджує умови оплати праці та матеріального стимулювання членів правління банку; готує пропозиції щодо питань, які виносяться на загальні збори учасників;
6. здійснює інші повноваження, делеговані загальними зборами учасників банку.

Повноваження і порядок роботи спостережної ради банку визначаються статутом банку чи положенням про раду банку, що затверджуються загальними зборами учасників банку. Спостережна рада банку обирається загальними зборами учасників з числа учасників банку або їх представників.

Безпосереднє керівництво поточною діяльністю комерційного банку здійснює правління, яке є виконавчим органом банку. Правління підзвітне загальним зборам учасників і спостережній раді банку. Правління банку діє на підставі положення, що затверджується загальними зборами чи спостережною радою банку.

Правління банку має такі повноваження [59]:

1. попередньо обговорює всі питання, що підлягають розгляду на загальних зборах учасників і раді банку, готує для цього необхідні матеріали, організовує виконання рішень загальних зборів і ради банку;

2. розглядає питання організації кредитування, фінансування, розрахунків, грошового обігу, касового обслуговування, зберігання грошей і цінностей банку, обліку й звітності, внутрішньобанківського контролю, зовнішньоекономічної діяльності, роботи з цінними паперами, участі у спільних підприємствах, забезпечення інтересів клієнтів, інші питання діяльності банку;

3. приймає рішення про випуск, умови і порядок реалізації акцій та інших паперів, затвердження результатів підписки на акції.

За погодженням з радою банку визначає розмір дивідендів, приймає рішення про нарахування та сплату дивідендів по акціях банку з подальшим затвердженням на загальних зборах учасників; контролює додержання законодавства банком та його установами; вирішує питання добору, розміщення, підготовки та перепідготовки персоналу; визначає організаційну структуру банку; розглядає проекти наказів та інструкцій і приймає рішення щодо них; розглядає матеріали ревізій, перевірок, а також звіти керівників установ банку і приймає по них рішення; виносить рішення про притягнення до матеріальної відповідальності посадових осіб банку [59].

Правління вирішує всі питання діяльності банку, крім тих, що належать до компетенції загальних зборів учасників і ради банку, а також виконує передані йому загальними зборами повноваження.

Спостережна рада банку є колегіальним органом управління, який представляє інтереси акціонерів Банку в період між проведенням Загальних зборів акціонерів. Спостережна рада в кількості не менше 3 осіб обирається загальними зборами акціонерів з числа акціонерів банку або їх представників на період 3 роки. Спостережна рада здійснює свою діяльність у відповідності до Положення,

Статуту банку, чинного законодавства України та рішень Загальних зборів. Найвищим органом управління банку є загальні збори товариства.

Достовірність фінансового результату діяльності комерційного банку визначають за реально одержаними доходами та правильно сформованими витратами [30]. Адже від правильності віднесення останніх на собівартість банківських послуг чи за рахунок власного прибутку, що залишається в розпорядженні банку, залежить як достовірність одержаного прибутку, так і рівень податків, яких найчастіше намагаються сплачувати менше.

Але свідоме ігнорування чи несвідоме порушення законодавства щодо наведеного вище порядку розмежування витрат, у кінцевому результаті, під час перевірок органами державної податкової адміністрації призводить до фінансових санкцій у вигляді пені та штрафів (що в кілька разів перевищують суму заниженого податку) і нарахування пені.

Завдання внутрішньобанківського аудиту полягає в тому, щоб упередити податкові органи своєю перевіркою щодо достовірності формування бухгалтерією доходів і витрат та своєчасно виправити власні помилки і порушення.

У АТ «УКРСИББАНК» внутрішній аудит здійснюється періодично і тільки спеціалістами-аудиторами з конкретного об'єкта [59].

Внутрішній аудит у процесі перевірки правильності й достовірності формування доходів і витрат банку керується такими основними законодавчими і нормативними актами [61]:

1. Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств»» № 349–IV від 24 грудня 2006 р.;
2. Законом України «Про податок на додану вартість» № 168/07–ВР від 3 квітня 2007 р. (з наступними змінами і доповненнями);
3. Законом України «Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами» № 2181–III від 21 грудня 2008 р.;

4. Правилами бухгалтерського обліку процентних і комісійних доходів і витрат банку затверджених Національним банком України.

2.2 Збалансовані системи показників для оцінки ефективності банківської діяльності

Ідея оцінки ефективності банківської діяльності за допомогою збалансованої системи показників (далі – ЗСП) базується на концепції управління з цілей [Management by Objectives, MBO], описаної 1954 р. Пітером Друкером. У своїх роботах Друкер критикував популярні на той час вузькоспрямовані концепції управління за завданнями [Managing by Tasks, MBT], за процесами та за правилами, на відміну від яких цільовий підхід повинен охоплювати всю кредитну організацію.

Таким чином, MBO – це організований і систематизований підхід, що дає можливість керівництву сконцентруватися на стратегічних цілях [62,63], однак, дана концепція не позбавлена істотних недоліків, позначених у табл. 2.1, наявність яких не дозволяє вважати її оптимальною управлінською системою.

Таблиця 2.1 – Сильні та слабкі сторони концепції MBO

Сильні сторони	Слабкі сторони
Збудована ієрархія узгоджених на всіх рівнях цілей (від стратегічних цілей компанії до оперативних цілей рядових співробітників).	Витрати на розробку, впровадження та налагодження системи, а також на її подальшу підтримку та коригування.
Зрозумілі та прийняті всіма співробітниками критерії оцінки їхньої праці.	Відсутність наведених способів досягнення поставленої мети.
Постійний зворотний зв'язок та можливість оперативної оцінки та коригування діяльності співробітників, підрозділів, банку в цілому.	Низький рівень ініціативності та самостійності співробітників у рішенні оперативних та нерегламентованою системою оцінювання завдань.

Джерело: складено автором за даними [64].

З табл. 2.1 випливає, що реалізація підходу МВО насамперед дозволяє виключити можливість конфлікту цільових орієнтирів. Проте її слабкою стороною є механістичний характер управління процесів.

Зазначений недолік усуває концепція управління за результатами [Performance management, РМ], у зв'язку з чим ці підходи (МВО та РМ) часто використовуються менеджерами банків спільно як взаємодоповнюючі інструменти управління. Їхня порівняльна характеристика представлена в табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Основні відмінності концепцій МВО та РМ

Критерії	МВО	РМ
Сутність	Система управління, завдяки якій всі процеси, продукти та послуги комерційного банку сприяють досягненню бажаних кінцевих результатів.	Система управління, орієнтована на результати та заснована на використанні творчого потенціалу співробітників, нових методів та технік управління.
Принципи реалізації	Декомпозиція завдань щодо принципом «згори донизу»; Зворотній зв'язок за принципом «знизу вгору»; Корпоративний (внутрішній) ринок праці.	Визначена за кожним співробітником відповідальність за результати; Самоконтроль, а також систематичний моніторинг та надання звітів про досягнутий прогрес.
Цілі	Гармонічне функціонування всіх ланок функціональної структури комерційного банку.	Ключові результати, до яких банк прагне протягом тривалого періоду часу.

Джерело: складено автором за даними [65].

Очевидна недосконалість механізму керування за допомогою комплексу підходів МВО та РМ обумовлено відсутністю «жорсткого направляючого каркаса», при цьому стратегічне управління вимагає чіткої оцінки загальної ефективності діяльності банку, що стає можливим під час переходу до управління з урахуванням ЗСП.

ЗСП є схемою для переведення загальної стратегії банку в терміни операційного процесу за допомогою відповідних індикативних точок – ключових

показників ефективності [Key Performance Indicators, KPI] (далі – КПЕ), які пов'язують стратегію банку з його поточною діяльністю та, як наслідок, із вартісними факторами [66].

Однією з перших ЗСП є європейська концепція Tableau de Bord (Переклад з фр. «бортове табло»), що включає в себе фінансові та нефінансові показники, відповідальність за досягнення яких чітко визначено та розмежовано між менеджерами банку та відповідними структурними підрозділами у логіці цієї системи.

При цьому особливістю Tableau de Bord є те, що усі показники в ній зазвичай поділяються на дві групи:

1. Стратегічні показники. Характеризують фактичні підсумки діяльності банку, спрямованої на досягнення цілей (Стратегічні показники для конкретної фірми, як правило, утворюють внутрішньо узгоджений перелік. Кожен з них можна описати більш чи менш детально, і для вдосконалення аналізу можна додати інші показники).

2. Діагностичні показники. Дозволяють відстежити хід реалізації стратегії, динаміку процесу досягнення стратегічних цілей.

Пізніше ідея ЗСП мігрувала до Сполучених Штатів, придбавши форму системи Balanced Scorecard (далі – BSC), запропоновану на початку 90-х роках ХХ століття командою Гарвардської бізнес-школи під управлінням Роберта Каплана та директором Інституту Нолана Нортона Дейвідом Нортоном. BSC є найбільш відомою ЗСП, її принциповою відмінністю від Tableau de Bord є наявність жорсткого угруповання показників за заздалегідь визначеними проєкціями – перспективам.

Однак у разі обґрунтованої необхідності цей перелік може бути розширений і доповнений тими аспектами, які менеджмент банку визнає значущими точки зору стратегії та через їх суттєвий вплив на загальний результат діяльності, у своїй їх кількість має бути надлишковим.

Обов'язковою ідентифікаційною ознакою BSC з погляду функціональних стандартів міжнародного центру сертифікації з Система збалансованих показників Balanced Scorecard Collaborative є графічне представлення системи цілей з допомогою стратегічної карти, яка є наочною моделлю інтеграції цілей організації у чотирьох складових BSC.

Позитивний вплив від впровадження BSC на бізнес доведено проведеними дослідженнями, згідно з результатами яких 80% компаній, використовують BSC, демонструють темп зростання прибутку вище середніх галузі.

Крім того, відповідно до підсумків дослідження американського Інституту управлінського обліку, у компаніях, які застосовують підходи BSC, оцінка менеджментом ефективності внутрішньої системи управління на бал вище (за п'ятибальною шкалою), ніж аналогічна оцінка компаній, не використовують цю систему [67].

Як приклад позитивного впливу практики застосування BSC як основи управлінського механізму (включаючи елемент оцінки загальної ефективності) у зарубіжній банківській системі може бути наведено досвід Metro Bank. Для вирішення проблем, пов'язаних із концентрацією однотипних товарів та послуг, і навіть нерівномірної структури витрат, менеджментом Metro Bank була розроблена стратегія зростання доходів та продуктивності, реалізація якої стала можливою за допомогою Концепції BSC [67].

Методика управління та оцінки досягнутих результатів на основі збалансованих показників знайшла широке застосування й у практиці управління українськими комерційними банками. Розглянемо більше докладно досвід реалізації даної концепції АТ «УКРСИББАНК».

АТ «УКРСИББАНК» позиціонує себе як орієнтовану на стратегію організацію, в якій реалізовані всі етапи стратегічного управління, а саме стратегічне планування, реалізація стратегії, стратегічний контроль, оцінка ефективності з урахуванням ступеня досягнення стратегічних цілей.

Формалізована система стратегічного управління в АТ «УКРСИББАНК» включає, зокрема реалізовану концепцію ЗСП. Процес впровадження логіки управління на основі ЗСП для АТ «УКРСИББАНК» бере свій початок у другій половині 2012 р., проте, вже у 2016 р. офіційних матеріалах АТ «УКРСИББАНК» декларується його повне завершення, згідно з чим оцінка загальної ефективності діяльності, а також ефективності роботи окремих співробітників, включаючи вищий управлінський склад, здійснюються на основі розробленої ЗСП.

Перелік головних завдань проекту щодо впровадження ЗСП:

1. Створення стратегії, що оптимально працює, на рівні територіального банку.
2. Впровадження управлінських інструментів, здатних ефективно реагувати на виклики світу, що динамічно змінюється.
3. Залучення співробітників територіального банку до процесу розробки та реалізації стратегії.
4. Визначення чітких критеріїв ефективності роботи територіального банку.
5. Проведення регулярної дієвої оцінки результатів реалізації стратегії та оперативний вплив на якість її досягнення.

Перші згадки понять ціннісно-орієнтованого управління або управління через цінності зустрічаються в середині 80-х років ХХ століття в книзі Тома Пітерса і Роберта Уотермана, проте широке поширення дана концепція набула лише на початку ХХІ століття. Проведене дослідження на тему еволюції управлінських систем дозволяє подати її за допомогою табл. 2.3.

Таким чином, концепція MBV є комплексною системою, що відповідає сучасним вимогам банківського бізнесу, та володіє широким потенціалом практичного застосування. При цьому вона не відкидає попередні управлінські концепції, а органічним чином об'єднує їх у собі, відкриваючи нові можливості їх використання. MBV надає цілям банку ціннісну наповненість та ідеологічний зміст.

Таблиця 2.3 – Еволюція систем управління

Етап	Система управління	Зміст системи управління
1.	Управління за завданнями	Виконання співробітником вузькоспрямованих чітко визначених завдань.
2.	Управління процесами	Організація роботи всередині банку на основі організованих (поставлених) або прописаних (регламентованих) процесів. Управління у своїй здійснюється як контролю та/або корекції його виконання.
3.	Управління за правилами	Вся діяльність банку здійснюється в відповідно до сформованих або спеціально розробленими нормами, стандартами та правилами.
4.	Управління за цілями	Перед виконавцем ставиться мета, що він повинен досягти, використовуючи певні особисті. Можливості та ресурси підприємства. Ця система управління в даний час часто реалізується у вигляді впровадження в компанії проектного управління.
5.	Управління за результатами	Орієнтована на результати та заснована на використанні творчого потенціалу співробітників, нових методів та технік управління.
6.	Управління цінностей	Розробка та впровадження у практику організаційного життя корпоративного світогляду та певних цінностей, сприяють досягненню інтересів банку, співробітників, суспільства в цілому в довгостроковій перспективі. Короткострокові тактичні цілі встановлюються з урахуванням найточнішого їх відповідності даним цінностям. В результаті досягається гармонізація інтересів усіх задіяних сторін.

Джерело: складено автором.

Через неможливість урахування окремих цінностей комерційних банків, що набувають всезростаючого значення, у рамках класичної логіки ЗСП, аналіз ефективності діяльності банку з погляду MBV, на мою думку, слід здійснювати у рамках аналога ЗСП – концепції оцінки соціально-економічного впливу [Socio-economic impact assessment, SEIA]. Інструмент SEIA дозволить уявити масштаб фактичних або потенційних змін в економіці та суспільстві, що відбуваються внаслідок діяльності банку.

Механізм оцінки SEIA базується на теоретичній концепції багатоатрибутної теорії цінностей [Multi-Attribute Value Theory, MAVT], що дозволяє здійснювати

подання складних об'єктів за допомогою ієрархічної структури. MAVT відображає судження зацікавлених сторін за допомогою математичного апарату.

В основі методології SEIA, як правило, лежить один із двох методів: метод міжгалузевого балансу (таблиця «витрати-випуск»); побудова макроекономічних симуляційних моделей.

Під час оцінки соціально-економічного на країну/регіон присутності в рамках даної концепції аналізується пряме, непрямий та опосередкований вплив за відібраними з погляду сталого розвитку КПЕ.

Для визначення сфер соціального впливу доцільно повторно звернутися до практики оцінки результатів діяльності НКО, рамках якої найпоширенішою методикою є матриця соціальних результатів, що є інструментом класифікації соціальних ефектів у межах встановлених сфер. Її використання дозволяє планувати, вимірювати та вивчати соціальні результати, а також дізнаватися про потреби цільових аудиторій [68].

В оцінці ефективності банківської діяльності матриця соціальних результатів у своєму чистому вигляді має обмежений характер використання, тим не менш, класифікація напрямків соціальних ефектів є необхідною умовою визначення відповідних КПЕ у рамках концепції SEIA.

На закінчення дослідження питання оцінки ефективності діяльності банків за допомогою ЗСП зазначимо, що концепція збалансованих систем виникла у відповідь на виклики сучасності як усвідомлення того, що лише фінансових орієнтирів недостатньо. ЗСП можна позначити, як інструмент стратегічного управління банком у рамках концепції контролінгу, заснований на вимірі та обліку результатів досягнення стратегічних цілей за допомогою набору оптимально підібраних КПЕ, що відображають усі аспекти діяльності банку у формі фінансових та нефінансових характеристик [69].

Однак на зміну закладеним в основу поширених концепцій ЗСП механізмам управління за цілями та результатами сьогодні з урахуванням розуміння двоїстої

природи банківської діяльності має прийти концепція управління за цінностями, а, отже, зміниться і набір блоків ЗСП на користь більшої орієнтації на досягнення соціально значущих ефектів.

Таким чином, у рамках моделі комплексної оцінки до аналізу ефективності діяльності комерційних банків слід підходити з позицій концепції оцінки соціально-економічного впливу, інструментарій реалізації якої має бути сформований за допомогою набору відповідних методів аналізу ефективності, які розглянуті у наступному параграфі цього дослідження

2.3 Економічні показники діяльності, аналіз прибутковості АТ «УКРСИББАНК»

АТ «УКРСИББАНК» на сьогоднішній день позиціонують як системно-важливий банк України, який зважаючи на конкуренцію впевнено розвивається на фінансовому ринку України. Економічний показник – це частина економічних даних, як правило, макроекономічного масштабу, яка використовується аналітиками для інтерпретації поточних або майбутніх інвестиційних можливостей. Ці показники також допомагають судити про загальний стан економіки.

Склад ресурсів банку за джерелами їх формування. Ресурси комерційного банку – це сукупність грошових коштів, які знаходяться у розпорядженні банку і використовуються ним для здійснення кредитних, інвестиційних та інших активних операцій.

Банківські ресурси з точки зору джерел утворення поділяються на власні і залучені. До власних коштів банку належать статутний капітал, резервний та інші фонди, резерви на покриття різноманітних ризиків і нерозподілений прибуток. До залучених коштів відносяться кошти на депозитних рахунках банківських

клієнтів, позики, отримані від інших банків, і кошти, отримані від інших кредиторів.

Головним джерелом банківських ресурсів є залучені кошти, частка яких в середньому по банківській системі України складає 80% від загальної величини ресурсів, а решта (20%) припадає на власний капітал.

Джерела формування фінансових ресурсів називають пасивами банку.

За даними Балансу (ДОДАТОК А) проведемо порівняння в динаміці складу і структури пасивів банку. Дані розрахунку наведені в табл. 2.4.

Таблиця 2.4 – Склад і структура ресурсів банку за джерелами утворення

Показники	На 31.12.2019 р.		На 31.12.2020 р.		Зміни за період	
	тис. грн.	у % до усього пасивів	тис. грн.	у % до усього пасивів	тис. грн.	проц. пункти
Власний капітал, усього	6928452	12,99	8265536	11,41	1337084	-1,59
Зобов'язання банку, усього	46389720	87,01	64189456	88,59	17799736	1,59
Усього пасивів	53318172	100,00	72454992	100	19136820	0,00

Джерело: складено автором за даними [65].

Висновок: Пасиви банку на 31.12 звітнього року у порівнянні з 31.12 попереднього року збільшився на 19136820 тис. грн. за рахунок збільшення власного капіталу (він може зменшуватися або збільшуватися в залежності від додаткових інвестицій у компанію (емісійний дохід при випуску акцій, безоплатно отримані цінності та інше) та результатів власної діяльності (чистий дохід за період, переоцінка основних засобів та інше)) на 1337084 тис. грн. і зобов'язань банку на 17799736 тис. грн..

Слід зазначити, що сума власного капіталу – це абстрактна вартість майна, яка не є його поточною чи реалізаційною вартістю, а тому не відображає поточну вартість прав власників підприємства.

Разом з тим, власний капітал є основою для початку і продовження господарської діяльності будь-якого підприємства, він є одним із найістотніших і найважливіших показників, оскільки виконує такі функції:

1. довгострокового фінансування господарської діяльності – знаходиться у розпорядженні підприємства необмеженого довго;

2. відповідальності та захисту прав кредиторів – відображений в балансі підприємства власний капітал є для зовнішніх користувачів мірилом відносин відповідальності на підприємстві, а також захистом кредиторів від втрати капіталу;

3. компенсації понесених збитків – тимчасові збитки мають погашатись за рахунок власного капіталу;

4. кредитоспроможності – при наданні кредиту, за інших рівних умов, перевага надається підприємствам з меншою кредиторською заборгованістю та більшим власним капіталом;

5. фінансування ризику – власний капітал використовується для фінансування ризикованих інвестицій, на що можуть не погодитись кредитори;

6. самостійності та влади – розмір власного капіталу визначає ступінь незалежності (автономності) та впливу його власників на підприємство;

7. розподілу доходів і активів – частки окремих власників у капіталі є основою при розподілі фінансового результату та майна при ліквідації підприємства.

Збереження свого капіталу підприємство може забезпечити лише за отримання прибутку.

Власний капітал утворюється двома шляхами:

1. внесенням власниками підприємства грошей та інших активів;
2. накопиченням суми доходу, що залишається на підприємстві.

При цьому в структурі пасивів частка власного капіталу зменшалась на 1,59 процентних пунктів, що свідчить про не зміцнення фінансової стійкості банку.

Власний капітал банку: джерела формування, склад та оцінка. Власний капітал банку являє собою грошові кошти, внесені акціонерами, а також кошти, утворені в процесі подальшої діяльності.

Власний капітал банку займає незначну частку у загальному обсязі капіталу банку (до 10%), що обумовлено специфікою діяльності комерційного банку як установи, що здійснює мобілізацію тимчасово вільних грошових ресурсів на фінансовому ринку та надає їх у позику. Власний капітал має важливе значення для ефективного здійснення банківської діяльності.

Він виконує три важливі функції:

1) захисна – страхування вкладів і депозитів, що гарантує певний захист інтересів кредиторів комерційного банку у випадку його ліквідації або банкрутства;

2) оперативна – особливо важлива у період початку функціонування банку, що надає можливість за рахунок власного капіталу профінансувати придбання основних засобів, оренду приміщення та початок фінансової діяльності;

3) регулююча – при встановленні економічних нормативів регулювання комерційних банків важливе місце відводиться нормативам капіталу банку.

За даними Балансу (ДОДАТОК А) проведемо порівняння в складі і структурі власного капіталу банку за даними балансу наведено в табл. 2.5.

Таблиця 2.5 – Склад і структура власного капіталу банку

№ з/п	Показник	На 31.12.2019 р.		На 31.12.2020 р.		Відхилення (+, -)	
		тис. грн.	у % до усього власного капіталу	тис. грн.	у % до усього власного капіталу	тис. грн.	процентні пункти
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Статутний капітал	5081998	73,35	5090256	61,58	8258	-11,77

Продовження таблиці 2.5

1	2	3	4	5	6	7	8
2	Нерозподілений прибуток	990781	14,30	2292378	27,73	1301597	13,43
3	Резерви переоцінки	5475	0,08	0	0	-5475	-0,08
4	Неконтрольована частка	31	0,00045	31	0,00038	0	0,00
Власний капітал, усього		6928483	100	8265567	100	1337084	0

Джерело: складено автором за даними [59].

Також дані з табл. 2.5 можна перенести на діаграму (рис. 2.2)

Рисунок 2.2 – Склад і структура власного капіталу банку

Джерело: складено автором за даними табл. 2.5

Висновок. Власний капітал банку на 31.12 звітнього року у порівнянні з 31.12 попереднього року збільшився на 1337084 тис. грн. Це збільшення відбулось в основному за рахунок накопиченого прибутку на 1301597 тис. грн..

В структурі власного капіталу найбільша частка збільшення відбулась за рахунок збільшення накопиченого прибутку на 13,43 процентних пункти. Збільшення частки накопиченого прибутку (збитку) позитивно характеризує

діяльність банку. Власний капітал має важливе значення для ефективного здійснення банківської діяльності. Він виконує три важливі функції: захисна – страхування вкладів і депозитів, що гарантує певний захист інтересів кредиторів комерційного банку у випадку його ліквідації або банкрутства; оперативна – особливо важлива у період початку функціонування банку, що надає можливість за рахунок власного капіталу профінансувати придбання основних засобів, оренду приміщення та початок фінансової діяльності; регулююча – при встановленні економічних нормативів регулювання комерційних банків важливе місце відводиться нормативам капіталу банку.

За даними Балансу (ДОДАТОК А) проведемо порівняльний аналіз власного і статутного капіталу банку, наведені данні на табл. 2.6.

Таблиця 2.6 – Аналіз статутного капіталу банку

№ з/п	Показник	Одиниці виміру	На 31.12.2019 р.	На 31.12.2020 р.	Відхилення (+, -)	
					тис. грн.	%(процентні пункти)
1	2	3	4	5	6=5-4	7=5-4
1	Власний капітал	тис. грн.	6928452	8265536	1337084	16.18
2	Статутний капітал	тис. грн.	5081998	5090256	8258	8258
3	Питома вага статутного капіталу у власному капіталі	%	73,35	61,58	-11,77	-11,77
4	Валюта балансу	тис. грн.	25232432	23207135	-2025297	-8,73
5	Питома вага статутного капіталу у валюті балансу	%	20,14	21,93	1,79	1,79

Джерело: складено автором.

Висновок. Власний капітал на 31.12 звітнього року у порівнянні з 31.12 попереднього року збільшився у абсолютному значенні на 1337084 тис. грн. або

16,18 %, що позитивно характеризує діяльність банку. Збільшення власного капіталу підвищує фінансову стійкість і платоспроможність банку.

Частка статутного капіталу і у власному капіталі і у валюті балансу на 31.12 звітнього року у порівнянні з 31.12 попереднього року зменшилась (на 8,73 і 11,77 проц. пункти відповідно), а це значить, що статутний капітал не є головним чинником зростання власного капіталу і валюті балансу.

Регулятивний капітал є одним з найважливіших показників діяльності банків, основним призначенням якого є покриття негативних наслідків різноманітних ризиків, які банки беруть на себе в процесі своєї діяльності, та забезпечення захисту вкладів, фінансової стійкості й стабільної діяльності банків.

Регулятивний капітал банку – сукупність основного (1-го рівня) капіталу та додаткового (2-го рівня) капіталу за мінусом відвернення.

Основний капітал включає статутний капітал і розкриті резерви, які створені або збільшені за рахунок нерозподіленого прибутку, надбавок до курсу акцій і додаткових внесків акціонерів у статутний капітал, загальний фонд покриття ризиків, що створюється під невизначений ризик при проведенні банківських операцій, за винятком збитків за поточний рік і нематеріальних активів.

Додатковий капітал, за умови затвердження Національним банком, може включати нерозкриті резерви, резерви переоцінки, субординований борг. Також Національний банк України має право визначати інші складові додаткового капіталу, а також умови та порядок його формування. Додатковий капітал не може бути більш як 100 відсотків основного капіталу.

До нормативів капіталу відносять:

1. Норматив мінімального розміру регулятивного капіталу (Н1).
2. Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2).
3. Норматив співвідношення регулятивного капіталу до сукупних активів (Н3).

Банк не має права без згоди Національного банку України зменшувати розмір регулятивного капіталу нижче мінімально встановленого рівня. Відповідно до чинного законодавства мінімальний розмір регулятивного капіталу (Н1) має становити 200 млн. грн. Розмір регулятивного капіталу банку не може бути меншим, ніж його статутний капітал [70].

На 1 січня звітного року статутний капітал банку становив 5 090 256 тис. грн.. За станом на 31 грудня 2020 р. регулятивний капітал банку, розрахований у відповідності із вимогами Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні, затвердженої постановою Правління Національного банку від 18 червня 2020 р. № 77 «Про внесення змін до Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні» та визнання такими, що втратили чинність, деяких нормативно-правових актів Національного банку зі змінами, складає 5090256 тис. грн., його абсолютний розмір відповідає нормативним вимогам. Оцінка інших цілей управління капіталом здійснюється щороку [70]. Якщо розмір регулятивного капіталу опускається нижче величини статутного капіталу Національний Банк України може застосувати до банка-порушника будь-яку санкцію, передбачену законодавством, а саме: письмове попередження, штраф і навіть відклик банківської ліцензії. Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2) відображає здатність банку своєчасно і в повному обсязі розрахуватися за своїми зобов'язаннями, що впливають із торговельних, кредитних або інших операцій грошового характеру. Чим вище значення показника достатності (адекватності) регулятивного капіталу, тим більша частка ризику, що її беруть на себе власники банку; і навпаки, чим нижче значення показника, тим більша частка ризику, що її приймають на себе кредитори/вкладники банку. Станом на 01 січня звітного року норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2) банку становив 24,65 % з мінімальною вимогою у 10%. Отже, Банк дотримувався зазначеного нормативу.

Норматив (коефіцієнт) співвідношення регулятивного капіталу до сукупних активів (НЗ) відображає розмір регулятивного капіталу, необхідний для здійснення банком активних операцій. Норматив НЗ установлює мінімальний коефіцієнт співвідношення регулятивного капіталу до сукупних активів. Станом на 01 січня звітного року норматив співвідношення регулятивного капіталу до сукупних активів (НЗ) банку становив 20,86% з мінімальною вимогою у 7%. Отже, Банк дотримувався зазначеного нормативу.

Зобов'язання банку, їх склад і структура.

Переважну частину пасиву балансу банківської установи становлять зобов'язання банку. Під зобов'язаннями банку слід розуміти вимоги до активів банківської установи, що зобов'язують її сплатити фіксовану суму коштів у визначений час у майбутньому.

До зобов'язань банку належать:

1. залишки на коррахунках банків;
2. залишки на поточних рахунках клієнтів;
3. депозити;
4. міжбанківські кредити, у тому числі отримані від НБУ;
5. кредиторська заборгованість;
6. субординований борг.

За даними Балансу (ДОДАТОК А) проведемо порівняння складу зобов'язань банківської установи. Результати розрахунків відображено в табл. 2.7.

Таблиця 2.7 – Структура і склад зобов'язань банку

№ з/п	Показник	На 31.12.2019		На 31.12.2020		Зміни (+, -)	
		попереднього року		звітного року		тис. грн.	процент ні пункти
		тис. грн.	у % до усього зобов'язань	тис. грн.	у % до усього зобов'язань		
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Кошти клієнтів	45292037	97,64	62966105	98,10	17674068	0,47

Продовження таблиці 2.7

1	2	3	4	5	6	7	8
2	Зобов'язання з поточного податку на прибуток	4765	0,01	1056	0,002	-3709	-0,01
3	Субодінований борг	249348	0,54	0	0,000	-249348	-0,54
4	Забогованість перед іншими фінансовими установами	3979	0,009	2947	0,005	-1032	0,00
5	Орендні зобов'язання	9719	0,021	256491	0,400	246772	0,38
Усього		46389018	100	64184869	100	17795851	0

Джерело: складено автором.

Висновок. Збільшення зобов'язань банку на 31.12 звітнього року у порівнянні з 31.12 попереднього року склало 17795851 тис. грн. Збільшення зобов'язань банку відбулося в основному за рахунок збільшення інших залучених зобов'язань на 129100 тис. грн. та коштів клієнтів на 17674068 тис. грн.. Збільшення зобов'язань банку свідчить про не сильне зміцнення ресурсної бази банку.

Активи банку. Активні операції банків – це фінансові операції з розміщення коштів із метою отримання доходів. До них належать надання кредитів та позичок, купівля цінних паперів, вкладення коштів у комерційні проекти, лізингові, факторингові операції, операції з векселями тощо.

Актив – це той чи інший об'єкт, який контролюється банком та відповідає принаймні одній із названих нижче вимог: дає дохід; може бути обмінаний на інший об'єкт, який дає дохід.

Усі активні операції банку є ризиковими, проте вони забезпечують йому значну частину доходів.

Горизонтальний аналіз активів банку.

На основі оцінки активів по горизонталі аналізують зміни у динаміці, зіставляючи дані за різні періоди. За даними Балансу (ДОДАТОК А) проведемо горизонтальний аналіз активів, який наведений у табл. 2.8.

Таблиця 2.8 – Горизонтальний аналіз активів банку

№ з/п	Показник	На 31.12 2019 р. тис. грн.	На 31.12 2020 р. тис. грн.	Абсолютний приріст (+,-), тис. грн.	Темп зростання активів, %	Темп приросту активів, %
1	2	3	4	5	6	7
1	Грошові кошти в касі	2190 833	3559 826	1 368 993	1,62	62,49%
2	Кошти в Національному банку України та обов'язкові резерви	3135 959	3042 109	-93 850	0,97	-2,99%
3	Кошти в інших фінансових установах за амортизованою собівартістю	10192 271	23581 296	13 389 025	2,31	131,36%
4	Деривативи	20577	3398	-17 179	0,17	-83,49%
5	Кредити та заборгованість клієнтів за амортизованою собівартістю	21373 030	21068 175	-304 855	0,99	-1,43%
6	Цінні папери та інвестиції	13343 299	18309 865	4 966 566	1,37	37,22%
7	Нематеріальні активи	522 618	528 612	5 994	1,01	1,15%
8	Поточні податкові активи	527 985	231 930	-296 055	0,44	-56,07%
9	Інші активи	676 173	496 174	-179 999	0,73	-26,62%
10	Майно та обладнання	1242 673	1260 240	17 567	1,01	1,41%
Усього активів		53225 418	72081 625	18 856 207	1,35	35,43%

Джерело: складено автором за даними з ДОДАТКУ А.

Перенесемо дані з табл. 2.8 на діаграму (рис. 2.3).

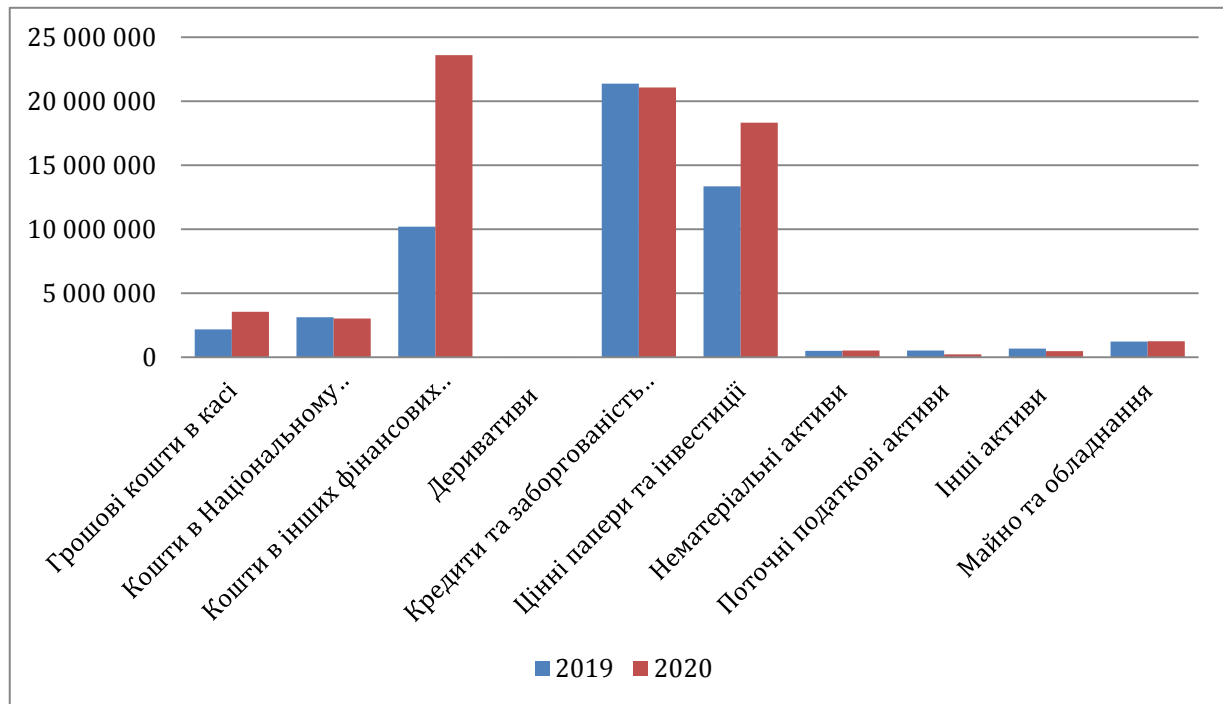

Рисунок 2.3 – Горизонтальний аналіз активів банку

Джерело: складено автором за даними з табл. 2.8.

Висновок. Збільшення активів банку на 31.12.2020 р. у порівнянні з 31.12.2019 р. склало 18856207 тис. грн. або на 35,43%. Збільшення активів банку відбулося в основному за рахунок збільшення обсягу цінних паперів в портфелі банку та інвестицій на продаж на 4966566 тис. грн. або на 37,22 %, нематеріальні активи на 5994 тис. грн. або на 1,15%. Збільшення активів банку характеризує діяльність банку з позитивної сторони, а збільшення статті «Цінні папери та інвестиції» є показником збільшення дохідних активів, які в майбутньому можуть забезпечити отримання прибутку банком.

Вертикальний аналіз активів банку. Вертикальний аналіз дає змогу зробити висновок про структуру активів у звітному періоді, а також проаналізувати динаміку цієї структури.

За даними Балансу (ДОДАТОК А) проведемо вертикальний аналіз активів, наведено у табл. 2.9.

Таблиця 2.9 – Вертикальний аналіз активів банку

№ з/п	Показник	На 31.12. 2019 р.		На 31.12. 2020 р.		Зміни
		сума, тис. грн.	у % до усього активів	сума, тис. грн.	у % до усього активів	
1	2	3	4	5	6	7=6-4
1	Грошові кошти в касі	2 190 833	4,12	3 559 826	4,94	0,82
2	Кошти в Національному банку України та обов'язкові резерви	3 135 959	5,89	3 042 109	4,22	-1,67
3	Кошти в інших фінансових установах за амортизованою собівартістю	10 192 271	19,15	23 581 296	32,71	13,57
4	Деривативи	20 577	0,04	3 398	0,00	-0,03
5	Кредити та заборгованість клієнтів за амортизованою собівартістю	21 373 030	40,16	21 068 175	29,23	-10,93
6	Цінні папери та інвестиції	13 343 299	25,07	18 309 865	25,40	0,33
7	Нематеріальні активи	522 618	0,98	528 612	0,73	-0,25
8	Поточні податкові активи	527 985	0,99	231 930	0,32	-0,67
9	Інші активи	676 173	1,27	496 174	0,69	-0,58
10	Майно та обладнання	1 242 673	2,33	1 260 240	1,75	-0,59
Усього активів		53 225 418	100,00	72 081 625	100,00	0,00

Джерело: складено автором.

Висновок. Вертикальний аналіз активів банку показав, що найбільшу питому вагу в структурі активів банку як на 31.12.2020 р., так і на 31.12.2019 р. мали кредити та заборгованість клієнтів за амортизованою собівартістю (40,16 % і

29,23 % відповідно). Найбільші зміни в структурі активів відбулись за рахунок кредитів та заборгованостей клієнтів.

Так, на 31.12.2020 р. у порівнянні з 31.12.2019 р. в структурі активів частка кредитів та заборгованостей клієнтів зменшилась на -10,93 процентних пункти. Одночасно в структурі активів відбулось збільшення Кошти в інших фінансових установах за амортизованою собівартістю 13,57 процентних пункти та Цінні папери та інвестиції на 0,33 процентних пунктів.

Розглянемо основні показники прибутковості. Зростання рентабельності відображається в динаміці показників прибутковості активів (ROA) та власного капіталу (ROE). Як видно з табл. 2.10, показник чистого спреду коливається, зменшуючись в 2019 р., тобто в цьому році банк мав проблеми з отриманням процентного прибутку.

Таблиця 2.10 – Показники прибутковості

№	Показники	2019р. %	2020р. %	Темп зростання %
1	Прибутковість активів ROA	2,55	2,49	0,98
2	Прибутковість капіталу ROE	26,32	19,53	0,74
3	Чистий спред	11,3	12	1,06
4	ЧПа або EPS	40,02	27,87	0,70
5	Чиста процентна маржа	6,98	6,71	0,96
6	Чиста непроцентна маржа	-3,58	-4,44	1,24
7	Показник НД/А	4,67	5,69	1,22
8	Чиста операційна маржа	3,4	2,27	0,67
9	Рентабельність витрат	16,19	14,51	0,90
10	Продуктивність праці	208,8	260,6	1,25
11	Адекватність регулятивного капіталу	14,92	12	0,80

Джерело: складено автором.

Політика банку в 2019 р. збільшила суму чистого прибутку на акцію в майже 16 разів, ROA та ROE в 13,2 та 15,3 разів відповідно. Спад чистої процентної

маржі в 2019 р. пов'язано із зростанням облікової ставки НБУ, за якої підвищилися процентні ставки та клієнти зменшили попит на кредити та віддавали перевагу державним позикам. Показники чистого процентного доходу є нижчими за оптимальні, однією із причин є нестабільна економічна ситуація в країні, недостатність ресурсів клієнтів для вкладів та кредитів.

Оскільки чиста непроцентна маржа від'ємна, тобто інші витрати перевищують інші доходи застосовано показник відношення непроцентного доходу до активів. Зниження в 2019 р. показника пояснюється відсутністю доходу від переуступлених прав вимоги, в наступному році – наявності суттєвої суми доходу, що збільшило частку інших доходів в структурі.

Банк дійсно активно використовує непроцентні доходи, що відображається в високих показниках коефіцієнту непроцентного доходу чиста операційна маржа, що показує ефективність банківської діяльності в цілому до наявних ресурсів, має негативні показники динаміки. Зростаюча рентабельність витрат при значеннях попереднього коефіцієнта може свідчити про досить значну частину непродуктивних активів.

Динаміка продуктивності праці свідчить про зростання прибутку на робітника від 1,9 до 260,6 тис. грн. Згідно показнику адекватності регулятивного капіталу у банку є достатньо капіталу для нормальної діяльності та отримання прибутку.

Отже, як було зазначено в попередньому підрозділі банк активно розвивається: спостерігається зростання активів за період 2019-2020 рр. та головного показника ефективності діяльності банку – прибутку.

Динаміка підвищення прибутку характеризувалася постійним зростанням чистого відсоткового та чистого комісійного доходів, причому приріст останнього був вищим в продовж всіх досліджуваних років, що і відобразилось в зростанні частки комісійного доходу в загальних надходженнях банку.

На динаміку процентних доходів найбільший вплив мають кредити та заборгованість клієнтів, процентних доходів – строкові кошти клієнтів, приріст якіст в цілому зменшується.

Показники темпів зростання чистого торговельного доходу та інших операційних доходів навпаки демонструють зниження значень. Другими за величиною частки після відсоткових витрат є загальноадміністративні витрати та витрати на персонал, суми яких зростають через постійне збільшення зарплат та розвитком банку.

За показникам прибутковості можна зробити висновок, що у банку було проблеми з рентабельністю у зв'язку з реорганізацію банківського сектору та нестабільною ситуацією в країні, в подальшому ефективність діяльності підвищувалась, проте в 2019 р. спостерігається зниження загальної прибутковості банку внаслідок загального збільшення трудомісткості всіх джерел доходу.

Висновки до розділу 2

Надано інформативні відомості про АТ «УКРСИББАНК. 60% акцій банку належать одній з найбільших фінансових груп BNP Paribas, 40% – ЄБРР (Європейський Банк Реконструкції та Розвитку). BNP Paribas – фінансовий конгломерат, європейський лідер на світовому ринку банківських і фінансових послуг та один з шести найсильніших банків у світі. АТ «УКРСИББАНК» здійсню свою діяльність на основі ліцензій (дозволів), виданих Національним банком України, Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку, Міністерством фінансів України.

Основним видом діяльності АТ «УКРСИББАНК» є надання банківських послуг юридичним та фізичним особам на території України. АТ «УКРСИББАНК» – універсальний комерційний банк, який надає повний спектр фінансових послуг корпоративним та приватним клієнтам, при цьому

гармонійно поєднує індивідуальний підхід, технологічність і зручність користування банківськими продуктами.

Показано, що банк впродовж 2019-2020 рр активно розвивався: спостерігається зростання активів за досліджуваний період та головного показника ефективності діяльності банку – прибутку. Динаміка підвищення прибутку характеризувалася постійним зростанням чистого відсоткового та чистого комісійного доходів, причому приріст останнього був вищим впродовж всіх досліджуваних років, що і відобразилось в зростанні частки комісійного доходу в загальних надходженнях банку.

На динаміку процентних доходів найбільший вплив мають кредити та заборгованість клієнтів, процентних витрат – строкові кошти клієнтів, приріст яких в цілому зменшується.

Показники темпів зростання чистого торгівельного доходу та інших операційних доходів навпаки демонструють зниження значень, крім других за величиною частки після відсоткових витрат є загальноадміністративні витрати та витрати на персонал, суми яких зростають через постійне збільшення зарплат та розвитком банку.

За показникам прибутковості можна зробити висновок, що у банку були проблеми з рентабельністю в 2020 р. у зв'язку з реорганізацію банківського сектору та нестабільною ситуацією в країні, в подальшому ефективність діяльності підвищувалась, проте в 2021 та 2022 рр. в стратегійних планах банку планується зниження загальної прибутковості банку внаслідок загального збільшення трудомісткості всіх джерел доходу.

3 ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРИБУТКОВОСТІ ТА СТРАТЕГІЯ УПРАВЛІННЯ АТ «УКРСИББАНК»

3.1 Комплексна оцінка як перспективний спосіб оцінювання ефективності діяльності комерційних банків

У процесі проведення дослідження виявлено недооблік соціальної ролі комерційних банків як із боку зовнішніх суб'єктів, здійснюють оцінку, і із боку самих комерційних банків. Розвиток і функціонування банківської сфери сьогодні відбувається в постійно змінюваній загальноекономічній та соціально політичній ситуації, що впливає на надійність та ефективність виконання банківськими установами своїх функцій. Подальший розвиток системи українських банків вимагає від керівництва комерційних банків переходу від інтуїтивного, стихійного управління до виваженого, обґрунтованого та професійного, що спирається на певну аналітичну базу. У зв'язку з цим перед спеціалістами комерційних банків, їх діловими партнерами, державними наглядовими органами постає питання про необхідність застосування певних методик визначення поточного й майбутнього стану банку, його потенційних можливостей, слабких сторін тощо. Тому комплексна оцінка фінансового стану банку є найбільш актуальною, а саме вибір найбільш ефективних методик оцінки фінансового стану

Така ситуація не може не викликати занепокоєння на тлі сучасної фінансово-економічної та супутньої йому банківської криз, що призвели до помітних економічних та соціальних втрат, скорочення темпів економічного розвитку, доходів підприємств та громадян. Подвійна природа діяльності комерційних банків дає підстави очікувати від них активної участі в усуненні цих та інших суспільних проблем. Результатом діяльності кредитних організацій, що ефективно функціонують, крім високого рівня прибутку і рентабельності, повинен

стати внесок у реалізацію потреб окремих громадян, забезпечення задоволення інтересів суспільства, вирішення пріоритетних завдань держави в цілому, при цьому сам рівень ефективності повинен мати якусь адекватну кількісну оцінку.

Таким чином, можна стверджувати, що в сучасних умовах не тільки саме поняття ефективності діяльності банків, а й механізм її оцінювання мають набути іншого, нового змісту. На даному етапі потрібна комплексна оцінка ефективності діяльності комерційних банків з позиції їх сприйняття як особливих суспільних грошово-кредитних інститутів, що не допускають протиріччя між соціальним та економічним початком.

Комплексна оцінка ефективності повинна включати не тільки кількісні, а й якісні показники в розрізі виділених критеріїв, що дозволяють оцінити досягнуті результати з урахуванням цільового змісту та структурних особливостей кредитних організацій, використання ним сучасних технологій, ступеня реалізації свого кадрово-ресурсного та адаптивного потенціалу, якості управління та моніторингу процесів, а також з позиції розв'язуваних позичальниками за допомогою залучених кредитних ресурсів завдань, їх відповідності стратегічним настановам державної політики, ступеню реалізації поточних та перспективних соціальних потреб.

Таким чином, комплексна оцінка ефективності банківської діяльності може бути визначена як цілісна характеристика, що дозволяє на основі сукупності методів та прийомів всебічного дослідження визначити результати діяльності комерційного банку з урахуванням реалізації його стратегії, а також задоволення інтересів держави та суспільства загалом. Така інформація повинна бути об'єктивною базою для прийняття необхідних рішень усіма зацікавленими групами осіб. Проведений аналіз показує, що на даний час у практиці оцінювання результатів банківської діяльності широке поширення мають традиційні підходи, а саме процесний та системний. Їхні основні відмінності від пропонованого комплексного підходу представлені в табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Порівняльний аналіз підходів до оцінки результатів діяльності комерційних банків

Характеристика	Традиційні підходи		Комплексний підхід
	Процесний підхід	Мережевий підхід	
Зміст	Аналіз загального результату банку як сукупності результатів окремих процесів	Аналіз загального результату банку як сукупності результатів внутрішніх та зовнішніх взаємодій	Аналіз загального результату банку як цілісної системи, що характеризується двоїстою природою діяльності
Мета	Оцінка результатів з точки зору оптимізації діяльності та досягнення розрізнених цілей	Оцінка результатів у контексті адаптивності системи	Оцінка результатів з позицій досягнення стратегічних цілей та реалізації громадських завдань
Інструментарій	Аналіз бізнес-процесів комерційного банку з ефектом масштабу на виході	Аналіз мережевих структур комерційного банку з мережевим ефектом на виході	Аналіз комерційного банку як системи з синергетичним ефектом на виході
Переваги	Інтеграція та узгодження дій керівників та спеціалістів банку для досягнення запланованих результатів; якість виконання процесів; підвищення рівня мотивації працівників банку за рахунок з'ясування ними своїх обов'язків та механізму винагороди у разі їх виконання	Облік безлічі елементів та взаємозв'язків; облік впливу зовнішніх факторів; високий рівень ефективності для комплексних, що важко піддаються аналізу ситуацій	Облік всієї сукупності факторів, під впливом яких формуються результати діяльності банку; комплексне моделювання системи показників результатів діяльності банку; облік інтересів усіх зацікавлених груп користувачів
Недоліки	Затримка в отриманні інформації; недостатній рівень розвитку та зміцнення системи контролю; недорахування впливу зовнішніх факторів у процедурі оцінки; низька інформативність результатів оцінки для всіх груп зацікавлених осіб; низька інформативність результатів оцінки для окремих груп зацікавлених осіб;	Суб'єктивізм інтерпретації мережевих взаємодій	Відсутність на даний момент часу єдиної методики та процедури проведення комплексної оцінки ефективності банківської діяльності

Джерело: складено автором за даними [74].

Аналіз табл. 3.1 підтверджує припущення, що, незважаючи на окремі переваги традиційних підходів, їх виявлені істотні недоліки не дозволяють охарактеризувати процесний або мережевий підхід як оптимальний в умовах сучасних економічних реалій. Так, наприклад, мережевий підхід відрізняється від процесного в позитивний бік, в першу чергу, завдяки обліку впливу зовнішніх факторів впливу, проте ігнорування в ньому соціальної ролі комерційних банків робить його незастосовним у контексті викладеної в даному дослідженні концепції банківської ефективності.

Недоліки, властиві традиційним підходам до аналізу результатів функціонування комерційних банків, усуває комплексний підхід, що дозволяє говорити про нього як перспективний спосіб оцінки ефективності діяльності комерційних банків.

Комплексна оцінка ефективності банківської діяльності, має базуватися на принципах, що забезпечують:

1. системний підхід (розуміння комерційного банку як динамічної системи зі складною структурою елементів, облік взаємозв'язків із суб'єктами зовнішнього середовища);

2. демократизм (участь у процедурі оцінки широкого кола зацікавлених сторін і, отже, повне виявлення резервів та потенціалу зростання та розвитку);

3. дієвість та оперативність (результати оцінки повинні мати практичну значущість та використовуватися заінтересованими сторонами при прийнятті рішень);

4. плановість або послідовність (заходи в рамках алгоритму оцінки мають бути чітко регламентовані за термінами та процедурою, оцінка повинна проводитись на регулярній основі);

5. економічна доцільність (витрати на проведення оцінки повинні бути сумісні з вигодами, що отримуються від неї, і давати багаторазовий корисний ефект).

Важливим завданням для формування комплексного підходу до оцінки ефективності діяльності банків є розробка інформаційно-методологічного забезпечення цієї процедури. Відповідно до найкращих світових практик методологічний інструментарій системи оцінки ефективності банківської діяльності передбачає формування набору показників аналізу ефективності діяльності банку, розробку механізму інтерпретації якісних показників з метою обліку в оцінці, визначення процедури розрахунку інтегрального показника, а також встановлення форм подання звітності.

З урахуванням сказаного вище, комплексну оцінку ефективності банківської діяльності в рамках даного дослідження пропонується проводити у розрізі чотирьох блоків, при цьому сам механізм проведення комплексної оцінки ефективності банківської діяльності може бути представлений на рис. 3.2.

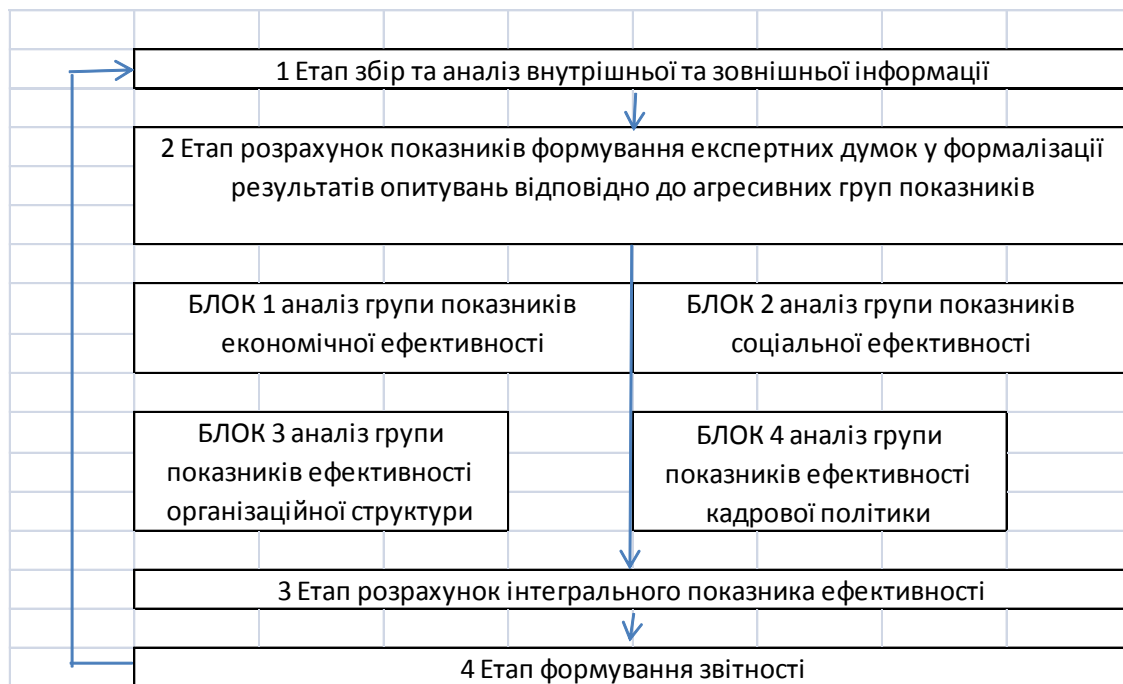

Рисунок 3.2 – Механізм проведення комплексної оцінки ефективності

Джерело: складено автором.

У контексті інформаційного забезпечення процедури оцінки очевидно, що з метою отримання комплексної оцінки ефективності інформація має бути максимально точною та реалістичною, спотворення та неточності у ній не допускаються. Формування інформаційної бази для аналізу ефективності діяльності банку має відбуватися за рахунок внутрішніх та зовнішніх джерел інформації. Зовнішня інформація може бути використана як джерело відомостей про стан ділового та фінансового середовища, в якому функціонує банк, у тому числі щодо конкурентів та клієнтів, змін у законодавчій базі, політиці. Система внутрішньої інформації здатна охарактеризувати фінансово-економічну діяльність банку, а також такі сторони його функціонування як реалізація бізнес-плану, характер показників прибутку, рентабельності, ліквідності, платоспроможності, особливості використання власного капіталу, позикових коштів і т.д. Стандартний перелік джерел інформації щодо оцінки результатів банківської діяльності наведено у табл. 3.2.

Таблиця 3.2 – Традиційні джерела інформації реалізації аналізу діяльності комерційного банку

Зовнішні джерела інформації	Внутрішні джерела інформації
Засоби інформації, інформаційно-аналітичні агентства; нормативні та законодавчі акти, документи різного рівня, що видаються НБУ; фінансова звітність банків-клієнтів та банків-кореспондентів; інформація про зовнішньоекономічну політику Уряду; звіти та матеріали міжнародних фінансових інститутів; фінансові звіти та інші відомості щодо кредитоспроможності клієнтів банків; матеріали фінансових досліджень.	Дані бухгалтерського/управлінського/податкового обліку; установчі документи; внутрішні нормативні документи; емісійні проекти та звіти про емісію цінних паперів; інформація, що є в електронних базах даних банків; матеріали систем внутрішнього контролю та аудиту; матеріали перевірок, що здійснюються зовнішніми аудиторами; договори, документи щодо реалізації угод та операцій; стратегія розвитку кредитної організації, звіти щодо її реалізації.

Джерело: складено автором за даними [71].

Процедура комплексної оцінки вимагає розширення набору джерел інформації за рахунок розглянутих методів (включаючи теоретичний), у тому числі із застосуванням підходів. Це зумовлено тим, що важливу роль у моделі комплексної оцінки банківської ефективності набуває сприйняття діяльності банку суспільством; спрямованість проектів клієнтів юридичних осіб, реалізованих за допомогою залучених кредитних коштів банків; цільовий характер їх використання клієнтами-фізичними особами; рівень задоволеності працівників; сприйняття КСВ менеджментом банків; характеристика внутрішньобанківських процесів тощо.

Таким чином, можна стверджувати, що інформаційно-методологічне забезпечення оцінки ефективності банківської діяльності в рамках комплексного підходу вимагає модифікації в декількох напрямках:

1. Трансформація джерел інформації для цілей оцінки за рахунок розширення застосування опитувального методу, а також методу анкетування;
2. Приведення кількісних показників до порівняльного виду, а також уніфікація та формалізація якісних характеристик. Ключовим етапом розроблення комплексного підходу до оцінки ефективності банківської діяльності є вибір показників.

При формуванні їх оптимальної сукупності існує дилема між широтою охоплення характеристик та їх взаємозв'язків, а також практичними можливостями реалізації максимально повної схеми оцінки. Очевидно, що до вирішення даної задачі необхідно підходити розумно і з почуттям міри, при цьому підсумковий набір показників у процедурі комплексної оцінки завжди можна назвати лише умовно повним, тому що навіть при максимально продуманому та зваженому їх доборі залишиться ймовірність того, що не всі суттєві фактори були прийняті до уваги, а причинно-наслідкові зв'язки між ними встановлені чітко.

Таким чином, розроблена модель комплексної оцінки ефективності здатна дати всебічне уявлення про діяльність комерційних банків, включаючи рівень

соціальної спрямованості, ступінь задоволення суспільних інтересів, якість кредитної політики та кадрово-організаційної структури. У процесі аналізу проводиться оцінка не лише окремих показників, а й усієї їх сукупності в нерозривному зв'язку, внаслідок чого комплексний вимір результатів дозволяє:

1. залучати до аналізу результатів представників усіх зацікавлених сторін, що забезпечить накопичення нових знань та досвіду;
2. підвищити рівень прозорості діяльності кредитних організацій та довіри до них громадян;
3. максимізувати позитивні соціальні ефекти при можливому збільшенні економічних результатів;
4. удосконалити практику застосування принципів КСВ, а також законодавчі акти та регулюючі документи в даній галузі;
5. підсумовувати практичний досвід та розвивати теоретичні знання в галузі вимірювання соціальних результатів банківської діяльності.

Модель комплексної оцінки ефективності банківської діяльності усуває дисбаланс інтересів, уможлиблюючи спільне використання її результатів менеджментом банку, наглядовими органами та широкою громадськістю, оскільки у разі її використання уявлення про ефективність усіх зацікавлених груп стають максимально схожими.

Саме таку ситуацію в економіці можна назвати абсолютно здоровою та сприятливою для реалізації принципів сталого розвитку.

У цій частині дипломної роботи запропоновано низку заходів, реалізація яких дозволить усунути недоліки, які були виявлені у другому розділі, а саме: зниження частки коштів юридичних осіб у залучених ресурсах, висока внутрішня вартість банківських послуг, невисокі показники ліквідності та як наслідок наявність відсоткового ризику.

Для підвищення прибутковості операцій, що проводяться банком, необхідно грамотно здійснювати керівництво над доходами і витратами банку. Сутність

управління доходами та витратами полягає у підборі оптимальної структури доходів та витрат, за допомогою якої можна впливати на прибутковість здійснюваних банком операцій. В управлінні відсоткових та невідсоткових доходів є свої особливості. Відсоткові доходи залежать від таких основних факторів як: обсяг кредитного портфеля комерційного банку; його структури; застосовуваних процентних ставок за кредит. Банк, який відчуває гостру потребу у прибутку, дотримуватиметься агресивнішої кредитної політики проти банком, котрій фінансові ресурси своєї діяльності немає вирішального значення. Така політика може виявлятися у відносно високій частці строкових та споживчих позичок, які зазвичай приносять банку більш високий дохід у порівнянні з короткостроковими позиками промисловим підприємствам.

У відсоткові ставки за позиками відбиваються як специфіка кожної окремо виданої банком позички, і ставлення попиту та пропозиції на позички на ринках позикових капіталів. На рівень відсоткової ставки за позиками впливає ступінь ризику, властивого даній позиції, її розмір, термін, спосіб погашення тощо. Крім того, відсоткові ставки залежать від рівня конкуренції між банками та іншими джерелами коштів, а також від встановленого законом максимального розміру відсоткової ставки та оцінки банками та позичальниками перспектив економічного розвитку.

Управління невідсотковими доходами полягає у визначенні найбільш раціонального набору банківських послуг, необхідних клієнтам та у встановленні оптимальних цін та тарифів на ці послуги. Дохід комерційних банків залежить від норми прибутку за позичковими інвестиційними операціями, розміром комісійних платежів, що стягуються банком за послуги, а також від суми та структури активів.

Найважливішим джерелом валового доходу комерційних банків є надання позичок. Частка доходів від операційної діяльності має прагнути 100%, а темпи приросту бути рівномірними. В данному випадку сталося зниження в останній

досліджуваний період у загальному складі доходів, доходів отриманих від основної діяльності та збільшення інших доходів.

Необхідно збільшити обсяг активних операцій таких як: надання кредитів різних видів юридичним та фізичним особам на певний термін, для різноманітних цілей та на різних умовах; інвестиції у цінних паперів (облігації, акції та ін.), випущені державою чи іншими юридичними особами, тобто. операції з цінними паперами від свого імені та за свій рахунок; здійснення інвестиційних проектів; операції типу репо; валютні операції; лізингові операції. Активні операції здійснюються банками з метою отримання прибутку при одночасному дотриманні законодавчих норм, підтримці необхідного рівня ліквідності та раціональному розподілі ризиків за окремими видами операцій.

Необхідно збільшити обсяг операцій, що приносять найбільший дохід (позички, що надаються юридичним та фізичним особам, операції з валютою, комісійні доходи) і зменшити обсяг операцій, що не приносять дохід. Крім того, можливо треба розширити асортимент послуг, що надаються, для пошуку нових доходних операцій.

Потрібно збільшити рівень стабільних доходів. Необхідність дотримання вимог банківського законодавства змушує банк розміщувати частину коштів у вкладення, що не приносять доходу, або які приносять його в дуже обмеженому розмірі (готівка в касі, кошти на рахунках у Центральному банку та інші види ліквідних активів). У той самий час потреби всебічного забезпечення діяльності банку та її розвиток обумовлюють наявність у тому активах таких статей, як банківські будівлі та устаткування, інвестиції у філії, асоційовані підприємства, котрі займаються спеціалізованими банківськими операціями.

Хоча ці позиції не можна віднести власне до активних операцій банків, однак і вони фактично є не що інше, як розміщення наявних у їх розпорядженні ресурсів. За своїми завданнями активні операції можна поділити на операції, що

мають на меті підтримку на тому чи іншому рівні ліквідності банку, та операції, спрямовані на отримання прибутку.

Само собою зрозуміло, що між цими видами операцій існує певне співвідношення, необхідне підтримки ліквідності банку. До вкладень, що мають основною метою підтримку ліквідності банку, відносяться кошти в касі банку, залишки на рахунках у центральному банку, інвестиції в швидко реалізовані цінні папери (державні казначейські зобов'язання), кошти на рахунках та вклади (депозити) в інших банках. При цьому, хоча деякі з перерахованих вкладень і приносять банкам певний дохід, основною причиною є необхідність підтримки загальної ліквідності банку на відповідному рівні, тоді як дохід за ними є хоч і суттєвим, але другорядним фактором.

Операції банків із кредитування підприємств і фірм, тобто. корпоративної клієнтури, здійснення інвестиційних проектів, валютні операції, лізингові операції за своєю суттю що неспроможні вважатися ліквідним розміщенням коштів. Вони здійснюються банками виключно з метою отримання прибутку на різниці у відсоткових ставках між розміщенням та залученням коштів та у вигляді додаткових доходів, пов'язаних з наданням таких кредитів. Крім прибутковості та ліквідності активних операцій важливе значення для їх здійснення має питання кредитних ризиків та їх розподілу.

Розміщення ресурсів у касову готівку, залишки на рахунках у центральному банку, державні цінні папери вважаються такими, що мають практично нульовий ступінь ризику. Розміщення коштів в інших банків – активами (з мінімальним ступенем ризику), то кредити компаніям, фірмам та інші аналогічні інструменти ринку пов'язані з більш значним ризиком, ступінь якого змінюється залежно від виду наданого кредиту. Приміром, при кредитуванні під платіжні документи, торгових операцій, промисловості, транспорту, операцій із нерухомістю, приватних осіб.

У зв'язку з цим при проведенні активних операцій для банків велике значення має питання про розподіл ризиків та недопущення їх надмірної (надлишкової) концентрації на якомусь одному вигляді. Зі структурою та якістю кредитного портфеля пов'язані основні ризики, яким піддається банк у процесі операційної діяльності, ризик ліквідності (нездатність банку погасити зобов'язання перед вкладниками), кредитний ризик (непогашення позичальником основного боргу та відсотків за кредитом), ризик процентних ставок тощо.

До регулювання витрат банку підходять з тієї ж позиції, як і доходів. Найбільший вплив на зниження частки прибутку у валовому доході надають відсоткові та невідсоткові витрати, отже, необхідно працювати над зменшенням частки цих витрат. Відсоткові витрати залежить від: обсягу залучених ресурсів; структури депозитної бази; середнього рівня відсоткових ставок за залученими та позиковими ресурсами.

Реальний резерв скорочення процентних витрат слід шукати у зменшенні рівня процентів, що сплачуються за кредитні ресурси. Необхідно скоротити такі види витрат: відсоткові (відсотки сплачені за залученими коштами організацій); невідсоткові (від операцій із валюти; від операцій із цінних паперів; комісійні витрати); функціональні витрати (адміністративно-управлінські, інші).

Скорочення витрат банку сприятимуть: поліпшення структури ресурсної бази, тобто. збільшення частки розрахункових, поточних та інших депозитних рахунків клієнтів та скорочення частки дорогих депозитних інструментів (наприклад, міжбанківських кредитів). За результатами дослідження банківської діяльності для того, щоб збільшити отримання прибутку та показники рентабельності ми дійшли таких висновків, необхідно:

1. збільшити власний капітал банку шляхом додаткової емісії;
2. збільшити розмір активів банку, за допомогою розширення кола та обсягу виконуваних прибуткових операцій та збільшення власного капіталу;

3. розширити базу клієнтів банку з допомогою першокласних позичальників; необхідно зменшити ризики пов'язані з кредитною політикою банку за рахунок збільшення власного капіталу та якості активів банку;

4. зменшити частку безприбуткових активів, за допомогою збільшення частки активів, що приносять дохід, але дотримуючись встановлених законодавством норм;

5. скоротити неприбуткові операції (операції щодо залучених коштів кредитних організацій).

Основним чинником збільшення показників прибутковості та рентабельності комерційного банку виступає збільшення розміру власного капіталу комерційного банку.

По–перше, це найдешевше джерело отримання коштів комерційним банком.

По–друге, зміни розміру власного капіталу банку ключовим чином впливають зміну інших аналізованих чинників.

По–третє, без збільшення власного капіталу неможливо домогтися кардинальної зміни інших показників, що характеризують фінансові результати діяльності комерційного банку.

При виконанні цих рекомендацій можуть виникнути труднощі пов'язані з тим, що необхідно варіювати між найбільш вигідними заходами з погляду прибутковості та заходами, необхідними для виконання норм банківського законодавства.

Розглянемо це на конкретному прикладі. Теоретично для отримання максимального доходу від сукупності операцій необхідно вкладати максимально можливу суму коштів у операції, що мають найбільшу прибутковість. Насправді, проте, слід враховувати низку обмежень, що з формуванням структури активів банку.

По–перше, в повному обсязі залучені банком кошти можна реалізувати у дохідних активних операціях. Частина таких коштів повинна перебувати в касі

банку та на його кореспондентському рахунку для можливості виконання ним своїх поточних зобов'язань, а частина відповідно до вимог регулюючих органів повинна зберігатись на резервному рахунку в НБУ. Крім того, частина власних коштів банку використовується на придбання основних засобів. Отже, активи банку діляться працюючі, тобто. вкладені в операції, які можуть принести дохід, та непрацюючі.

По-друге, при розміщенні працюючих активів слід враховувати, що регулюючі органи можуть встановлювати нормативи для показників діяльності комерційних банків, що впливають на структуру їх активних операцій, співвідношення капіталу банку та його ризикових активів, а також інші нормативи, пов'язані з видачею кредитів та забезпеченням ліквідності.

Зрештою, при розміщенні активів з метою отримання прибутку слід враховувати, що будь-яка фінансова операція може принести як прибуток, так і збитки, причому, як правило, чим більша очікувана норма прибутковості операції, тим більший і пов'язаний з нею фінансовий ризик.

У зв'язку з цим структура портфеля активів завжди відображає деякий компроміс між бажанням отримати прибуток і прагненням зменшити ризик фінансових вкладень. залучених коштів у працюючих активах банку. З іншого боку, при фіксованому значенні суми власних коштів, що використовуються в активних операціях банку, дохід від основних операцій, за заданої середньої їх прибутковості, буде тим більшою, чим більша сума активів, що працюють. Тобто сума залучених коштів і якщо дохідність активних операцій вища за відносну вартість залучених коштів, зі зростанням їх суми зростатиме і величина чистого доходу від основних операцій.

Метою управління активами та зобов'язаннями банку є отримання прибутку при одночасному забезпеченні ліквідності вкладених у банк коштів вкладників та кредиторів та виконання нормативів, встановлених регулюючими органами. Очевидно, що в сучасних умовах можливості зростання прибутку на капітал за

рахунок зменшення коефіцієнта достатності капіталу обмежені. Це з тим, що зростання активів має підкріплюватися розширенням ресурсної бази.

Для максимальної ефективності банку слід було мати високу частку власного капіталу (5–8 % пасивів). Але в умовах жорсткої конкуренції та подорожчання кредитних ресурсів багато банків не в змозі довести до оптимального рівня ставлення капіталу до активів. Тому резервом збільшення капіталу залишається – ступінь віддачі активів. Прибутковість активів знаходиться в прямій залежності від прибутковості активів і частки прибутку в доходах банку. Якісну оцінку впливу даних компонентів на прибутковість активів дає аналіз кожного окремо.

Для того, щоб показники поточної та миттєвої ліквідності постійно зростали, необхідно збільшувати активи банку. Але водночас, що стоїть дохідність активів банку, то більше вписувалося ризик операцій із них нижчий рівень ліквідності балансу, отже, і платоспроможність банку (здатність у належні терміни й у повній сумі відповідати за своїми зобов'язаннями перед кредиторами – державою, банками, вкладниками).

Отже, забезпечення ліквідності банку, отже, і даних показників – складне і багатофакторне завдання, успіх вирішення якої визначає суть і змістом політики та діяльності будь-якого комерційного банку. Крім того, на прибутковість банківських операцій впливають регулюючі органи. Показники прибутковості банків регулюючі органи безпосередньо не визначають, але можуть впливати на прибутковість банків побічно – встановленням норм резервних відрахувань, ставки рефінансування центральних банків, обмеженням відсоткових ставок за різними видами вкладів, податкової політики.

Слід також враховувати, що надійність банку клієнтам ототожнюється зі здатністю виконувати зобов'язання щодо повернення у встановлені терміни вкладених коштів та виплати відповідного доходу за користування цими коштами, а для акціонерів з виплатою дивідендів та зростанням курсової вартості акцій

банку. Джерелом таких виплат є прибуток, тому надійним банком вважається той, який отримує та отримуватиме стійкий прибуток.

3.2 Рекомендації з управління банківським портфелем

Розвиток та існування комерційного банку за жорстких умов банківського ринку залежить від управління. Управління банківським портфелем передбачає управління активами та пасивами банку, яке переслідує досягнення цілей прибутковості, платоспроможності та ліквідності. При цьому воно має здійснюватися на основі виробленої наперед стратегії, орієнтованої на пріоритетні завдання розвитку банку, його внутрішні можливості та прогнози розвитку фінансових ринків та загальноекономічної ситуації.

На основі проведеного дослідження можна запропонувати АТ «УКРСИББАНК» такі заходи щодо управління банківським портфелем. Так, в управлінні активами банку слід звернути увагу на такі моменти. Банку потрібно формувати високоліквідний резерв для виконання непередбачених зобов'язань, поява яких може бути спричинена зміною стану грошового ринку, фінансового стану клієнта кредитній організації слід збільшити вкладення цінні папери (високо ліквідні активи другої групи). Це мають бути державні цінні папери та зобов'язання інших високорейтингових українських та іноземних емітентів. Тим самим буде зниження ризику незбалансованої ліквідності. Також зниження цього ризику можна запропонувати банку збільшити вкладення в інвестиційні цінних паперів. У процесі управління банківським портфелем особливу увагу АТ «УКРСИББАНК» слід приділити структурі активів і структурі кредитного портфеля. Диверсифікація активів, тобто розміщення їх у різних напрямках, надає позитивний вплив рівень ліквідності, оскільки у разі сукупний ризик активів знижується.

Диверсифікація активів має здійснюватися за такими напрямками. Для забезпечення необхідного рівня ліквідних активів банку слід нарощувати портфель короткострокових позичок. Він повинен ґрунтуватися на кредитах на поповнення оборотних коштів, що надаються на строк до 1 року, та на кредитах у формі овердрафту. Кредитування розрахункового рахунку має здійснюватися загальним терміном трохи більше 6 місяців за терміну. За для підтримки середньострокової ліквідності кредитної організації рекомендується розвивати торгове фінансування на короткостроковій (до 1 року) основі із застосуванням інструментів документарного бізнесу. Банку рекомендується розширити форми надання кредитних послуг, що включають факторинг, банківські гарантії, а також документарних операцій, проектне фінансування.

Банку слід нарощувати споживче та іпотечне кредитування населення. Розвиток споживчого кредитування фізичних осіб може здійснюватись за рахунок активного розвитку автокредитування. З метою збільшення обсягів продаж автокредитів необхідно тісно працювати з мережевими автодилерами у всіх регіонах. Для досягнення диверсифікованої галузевої структури кредитного портфеля банку слід розширити кредитування транспорту, харчової промисловості та органів виконавчої влади суб'єктів України та муніципальних утворень. Дослідження показало, що банк недостатню увагу приділяє кредитуванню цих галузей економіки.

Кредитній організації необхідно здійснювати взаємодію з обласними адміністраціями та муніципалітетами щодо участі у місцевих програмах соціально-економічного розвитку регіонів. Банку рекомендується розширити обсяг короткострокових міжбанківських кредитів, що надаються. Такі операції дорогі, тому сприятимуть зростанню доходів банку, а також забезпечать необхідний рівень короткострокової ліквідності. Поряд із традиційним для всіх українських банків кредитуванням, АТ «УКРСИББАНК» необхідно розвивати операції на ринку цінних паперів. Диверсифікація портфеля цих операцій може

здійснюватися за рахунок багаторівневої системи лімітів, які повинні встановлюватися та регулярно переглядатись Лімітним комітетом. Банк повинен акцентувати увагу на підвищенні рентабельності роботи в цілому та на прибутковості окремих операцій зокрема. І тому частка активів, які приносять дохід, має перевищувати 15–20% від сукупних активів. АТ «УКРСИББАНК» необхідно приділяти увагу підвищенню надійності активів та головним чином кредитного портфеля. Для цього слід удосконалювати форми та методи кредитування, удосконалювати методики оцінки кредитоспроможності позичальників (з урахуванням регіональних особливостей), проводити заходи щодо скорочення простроченої заборгованості, здійснювати системний супровід кредитів.

Останній пункт має на увазі не тільки контроль та нагляд, але й надання інформаційних, маркетингових та інших послуг позичальникам, всіляка підтримка та допомога підприємствам різних галузей. Для реалізації цього доцільно: при підписанні кредитного договору укладати угоду, за якою банк закріплює за собою право впливати на прийняття стратегічних рішень компанією-позичальником; при видачі великого кредиту на період його дії вводити представника банку або його довіреного експерта до вищих керівних органів компанії позичальника; вести на безперервній основі банківський моніторинг поточного фінансового (виробничого) стану позичальника та проекту, а також змін довкілля, що мають потенційний вплив на реалізацію проекту. Для зниження ризику можливих втрат кредитна організація необхідно здійснювати всебічну оцінку позичальників, яка включає аналіз фінансового стану, кредитної історії (в т. ч. враховуються кредитні історії та зобов'язання інших банків, отримані з найбільших кредитних бюро), структури угоди, цілей кредитування, а також оцінку якості запропонованого забезпечення та відповідність усіх необхідних юридичних документів позичальникам вимогам законодавства.

Для оцінки позичальників у частині роздрібного та іпотечного кредитування, а також щодо кредитування суб'єктів малого бізнесу кредитної організації доцільно використовувати скорингову систему, що базується на накопиченій статистиці банку, регіональній специфіці та поточній економічній ситуації в країні. Мінімізація кредитних ризиків кредитної організації може досягатися за рахунок страхування, використання різних форм забезпечення.

Задля більшої стабільної ресурсної бази банку слід нарощувати обсяг власні кошти. Необхідно своєчасно проводити формування фондів, домагатися позитивного результату фінансової діяльності банку, оскільки великий розмір власного капіталу сприяє підвищенню ліквідності банку, і, отже, його фінансової стійкості. Розширення ресурсної бази рекомендується здійснювати з допомогою залучення коштів фізичних осіб. Для цього банку необхідно розробити привабливі банківські продукти, насамперед лінійку вкладів з можливістю надання додаткових послуг для вкладників (випуск картки міжнародних платіжних систем з пільговим обслуговуванням та набором додаткових послуг).

Продукти, що розробляються, повинні бути орієнтовані на залучення середньострокових і довгострокових ресурсів. Разом з тим для диверсифікації ресурсної бази АТ «УКРСИББАНК» необхідно нарощувати частку коштів корпоративних клієнтів та головним чином на терміновій основі. Можливе розширення ресурсної бази за рахунок залучення зовнішнього фінансування: розміщення облігаційних позик; залучення середньо та довгострокових позик від міжнародних фінансових інституцій.

АТ «УКРСИББАНК» рекомендується розвивати систему планування більш ефективного управління ресурсами. Банк повинен реалізовувати низку заходів для досягнення збалансованості активів і пасивів за сумами та термінами, а також проводити політику управління ліквідністю з урахуванням грошових потоків, що викликають зміни їх структури.

Можна навести такі основні напрями діяльності:

1. Банк повинен відстежувати динаміку своїх зобов'язань, аналізувати терміни, що залишилися до виплат основних сум плати за залучення коштів, і навіть визначати у поступовій динаміці можливість їх погашення.

2. Кредитної організації слід щодня уточнювати прогноз руху грошових коштів на основі даних про клієнтські платежі та нові укладені договори, а також професійних суджень менеджменту кредитної організації про вплив ризиків на грошові потоки за операціями та операціями банку.

3. Банку необхідно планувати оптимальний розмір ліквідності на майбутні періоди. Це дозволить йому намітити комплекс заходів, спрямованих на найбільш раціональне та ефективне розміщення активів та залучення пасивів, а також шляхи подальшого управління цими засобами.

Для забезпечення надійного управління ліквідністю та грошовими потоками банк має розробити докладні регламентуючі документи щодо контролю грошових потоків, а також модель оптимізації використання грошових коштів. Система управління ліквідністю повинна ґрунтуватися на наступні принципи:

1. Оцінка ліквідності на основі реального часу.

2. Максимальне відповідність проведеного аналізу фактичному стану ліквідності комерційного банку.

3. Система повинна враховувати сутність ліквідності комерційного банку та бути заснована на аналізі грошових потоків.

4. Система має дозволяти максимально наблизитися до оптимальному співвідношенню «ліквідність – дохідність» з допомогою адекватної оцінки та визначення необхідної суми ліквідних активів.

Крім цього кредитної організації необхідно докладати значних зусиль щодо формування позитивного іміджу у клієнтів та громадськості шляхом підвищення інформаційної прозорості. Також слід проводити постійний моніторинг інформаційного фону з метою оцінки репутаційних ризиків, навіть якщо ситуація на ринку та всередині банку видається спокійною.

Для збільшення частки ринку кредитної організації слід вживати таких заходів:

1. Розширення та розвиток регіональної мережі.
2. Стандартизація та розширення спектру банківських продуктів та послуг виходячи з реальних потреб ринку.
3. Використання сучасних банківських технологій, зокрема розвиток мережі банкоматів.
4. Інноваційний підхід у створенні товарів та послуг.
5. Розвиток альтернативних каналів продажів, зокрема розвиток дистанційного банківського обслуговування.
6. Розвиток програми комплексного обслуговування фінансових інститутів.
7. Розвиток бренду кредитної організації.

Крім того АТ «УКРСИББАНК» рекомендується проводити оптимізацію основних бізнес-процесів, управляти витратами для покращення показників ефективності, прискорити процес прийняття рішень, удосконалювати управління портфелем клієнтів.

У сфері управління персоналом банку доцільно здійснювати залучення та просування талановитих співробітників через програми розвитку, виробити новий механізм мотивації через постановку чітких завдань, оцінку діяльності, заохочення найкращих працівників через винагороду, прив'язану до результатів діяльності.

Отже, впровадження рекомендацій з управління банківським портфелем дозволить підвищити ефективність та рентабельність бізнесу, покращити процес управління ліквідністю, підвищити конкурентоспроможність та покращити ділову репутацію.

3.3 Розробка стратегії розвитку на основі матриці БКГ

Матриця БКГ – інструмент стратегічного портфельного аналізу становища над ринком товарів, підприємств і підрозділів з їх ринкового зростання і займаної частки над ринком. Такий інструмент, як матриця БКГ знаходить нині широке застосування й у менеджменті, й у маркетингу, та інших сферах економіки (і тільки). Матриця БКГ була розроблена експертами Бостонської консалтингової групи, що займається управлінським консалтингом, наприкінці 1960 р., під керівництвом Брюса Хендерсона. Саме цій компанії матриця завдячує своєю назвою. Матриця Бостонської Консалтингової Групи стала одним із перших інструментів портфельного аналізу [75]. Будучи простим, але ефективним інструментом, вона дозволяє виявити найперспективніші і, навпаки, найслабші продукти чи підрозділи підприємства. Побудувавши матрицю БКГ, менеджер або маркетинголог отримує наочну картину, на основі якої він може ухвалити рішення про те, які товари (підрозділи, асортиментні групи) варто розвивати та берегти, а які слід ліквідувати [75].

Насамперед необхідно скласти список тих товарів, підрозділів чи компаній, які будуть аналізуватись за допомогою матриці БКГ. Потім для них потрібно зібрати дані щодо обсягів продажу та/або прибутку за певний період (припустимо, за минулий рік). Крім того, знадобляться аналогічні дані щодо продажу ключового конкурента (або ряду найбільших конкурентів). Для зручності дані бажано подати у формі таблиці. Так їх буде легко обробляти. Насамперед необхідно зібрати всі вихідні дані та згрупувати їх у вигляді таблиці.

Побудувавши матрицю БКГ, можна побачити, що товари (підрозділи, бренди) опинилися у різних квадратах. Кожен із цих квадратів має власне значення і спеціальну назву.

Поле БКГ – матриці поділено на 4 зони, кожній з яких відповідає свій тип товару/підрозділу, особливості розвитку, ринкова стратегія тощо.

Класифікації типів стратегічних господарських підрозділів

1. «Зірки»: високе зростання обсягу продажу та висока частка ринку. Частку ринку необхідно зберігати та збільшувати. «Зірки» приносять дуже великий прибуток. Але, попри привабливість даного товару, його чистий грошовий потік досить низький, оскільки потребує суттєвих інвестицій задля забезпечення високого темпу зростання.

2. «Дійні корови» («Грошові мішки»): висока частка над ринком, але низький темпи зростання обсягу продажів. «Дійних корів» необхідно берегти та максимально контролювати. Їхня привабливість пояснюється тим, що вони не вимагають додаткових інвестицій і самі при цьому забезпечують хороший грошовий дохід. Кошти від продажу можна спрямовувати на розвиток «Важких дітей» та на підтримку «Зірок».

3. «Собаки» («Кульгаві качки», «Мертвий вантаж»): темп зростання низький, частина ринку низька, продукт зазвичай низького рівня рентабельності і вимагає великої уваги з боку управителя. Від «Собак» потрібно позбавлятися.

4. «Важкі діти» («Дикі кішки», «Темні конячки», «Знаки питання»): низька частка ринку, але високі темпи зростання. «Важких дітей» необхідно вивчати. У перспективі можуть стати як зірками, і собаками. Якщо існує можливість переведення в зірки, то потрібно інвестувати, інакше – позбавлятися.

У цій моделі є певні недоліки: сильне спрощення ситуації; у моделі враховуються лише два фактори, проте висока відносна частка ринку – не єдиний фактор успіху, а високі темпи приросту – не єдиний показник привабливості ринку; відсутність урахування фінансового аспекту, видалення собак може призвести до подорожчання собівартості корів та зірок, а також негативно позначитися на лояльності клієнтів, які користуються цим продуктом; припущення у тому, частка ринку відповідає прибутку, це може порушуватися під час виведення ринку нового продукту з великими інвестиційними затратами; припущення, зниження ринку викликано закінченням життєвого циклу товару.

Бувають інші ситуації на ринку, наприклад закінчення ажіотажного попиту або економічна криза.

Також в даній моделі є переваги: теоретичне опрацювання взаємозв'язку між фінансовими надходженнями та аналізованими параметрами; об'єктивність аналізованих параметрів (відносна ринкова частка та темпи зростання ринку); наочність одержуваних результатів та простота побудови; вона дозволяє поєднувати аналіз портфеля із моделлю життєвого циклу товару; проста та доступна для розуміння; легко розробити стратегію для бізнес-одиниць та інвестиційну політику.

Висновки по матриці БКГ. Побудувавши і проаналізувавши матрицю Бостонської консалтингової групи, нею можна зробити ряд висновків. Слід ухвалити управлінські та комерційні рішення щодо наступних груп матриці БКГ: зірки – збереження лідируючих позицій; дійні корови – отримання максимально можливого прибутку, протягом якомога тривалішого періоду часу; дикі кішки – для перспективних продуктів інвестування та розвиток; дохлі собаки – припинення їх підтримки та/або відхід з ринку (зняття з виробництва).

Матрицю БКГ можливо використовувати для банківського сектора, підприємств та інших організацій. Матриця БКГ має на увазі, що, як правило, компанії проходять повний цикл. Вони починають як «знаки запитання», потім, у разі успіху, стають «зірками», при стабілізації ринку стають «дійними коровами», а закінчують свою діяльність «собаками». Це є базовий цикл матриці БКГ.

Також шлях компанії може змінюватись в залежності від дій керівництва та конкуренції. Так знаки питання можуть і не стати зірками, а зазнати невдачі і перетворитися на собак. Зірки в результаті певних інновацій і змін можуть повернутися в положення знаків питання, а не перейти в категорію дійних корів, аналогічні метаморфози можуть бути зроблені і з дійною коровою, яка стає зіркою після модернізації. Собаки найгірше піддаються змінам і у разі успішних змін у компанії можуть лише перейти до категорії знаків питання.

На основі матриці БКГ стратегії компаній можуть змінюватися відповідно до стандартних стратегій цієї моделі. Стратегії матриці БКГ: залежно від цього, у який квадрант потрапляє конкретна фірма, матриця БКГ дозволяє прогнозувати її стратегічне поведінка і вибирати конкретну стратегію. стратегії матриці БКГ: зірки зайняті пошуком інвестицій для розширення виробництва та обсягу продукції, що випускається, тобто зберігати або збільшувати частку бізнесу на даному ринку; дійні корови прагнуть усіма силами зберегти свою частку ринку, готові надлишок фінансів спрямовувати на розвиток інших бізнес-напрямків та проведення наукових досліджень та розробок; знаки питання потребують цільових інвестицій для переходу в зірки, або збереження наявної частки ринку, або змушені цей бізнес скоротити; собаки змушені ліквідуватися, якщо немає якихось особливих причин для їхнього збереження. Матрицю БКГ побудована в MS Excel (табл. 3.3).

Таблиця 3.3 – Дані АТ «УКРСИББАНК» для побудови Бостонської Консалтингової групи

Назва продукту, послуг	Дохід звітного періода, грн.	Дохід попереднього періода, грн.	Дохід у конкурнтів	Темп зростання	Відносна доля ринку
Депозити	6500811	6234102	6834801	0,96	0,91
Кредити та заборгованність юр осіб	16819253	14815427	16011918	0,88	0,93
Кредити та заборгованність фіз осіб	6527169	6093983	5420912	0,93	1,12
Процентні доходи	4584242	5236310	6130123	1,14	0,85
Комесійні доходи	2148021	2304140	2001341	1,07	1,15
Кредитування бізнесу	7909821	7642509	7810321	0,97	0,98
Всього	44489317	42326471	44209416	5,955	5,9456

Джерело: складено автором.

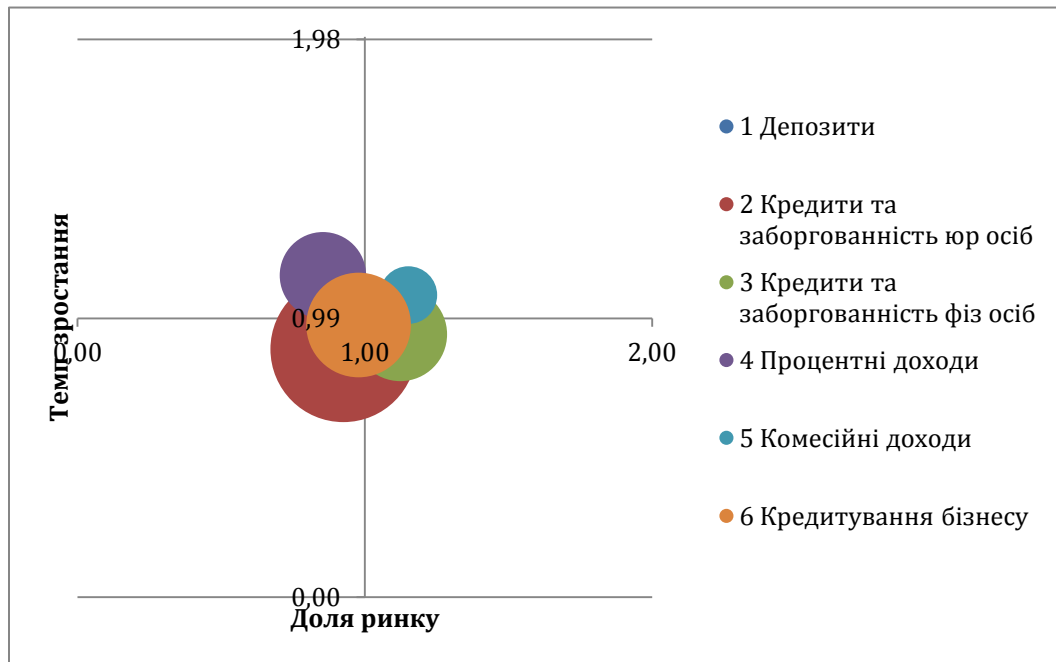

Рисунок 3.3 – діаграма матриці БКГ.

Джерело: складено автором за даними табл. 3.3.

Аналіз матриці. Тепер можна проаналізувати матрицю, що вийшла. Товари, відповідно до свого положення на координатах матриці, поділяються на категорії наступним чином:

1. «Собаки» – нижня ліва чверть;
2. «Важкі діти» – верхня ліва чверть;
3. «Дійні корови» – нижня права чверть;
4. «Зірки» – верхня права чверть.

Таким чином, «Товар 2» та «Товар 5» відносяться до «Собаків». Це означає, що їхнє виробництво потрібно згортати.

«Товар 1» відноситься до «Важких дітей» Цей товар потрібно розвивати, вкладаючи в нього кошти, але поки що він належної віддачі не дає.

«Товар 3» і «Товар 4» – це «Дійні корови». Ця група товарів не вимагає значних вкладень, а виручку від реалізації можна направити в розвитку інших груп.

«Товар 6» належить до групи «Зірок». Він приносить прибуток, але додаткові вкладення коштів здатні збільшити обсяг доходу. З урахуванням цих даних розподілимо товарні категорії (табл. 3.4 – розподіл категорій):

Таблиця 3.4 – Стратегії, які рекомендуються для секторів бізнесу моделі БКГ

Темп зростання	Відносна частка організації на ринку			
	Висока		Низька	
	Тип	Стратегія	Тип	Стратегія
Високі	Зірки	4-Процентні доходи 1-Депозити	Важкі діти	5-Комесійні доходи
Низькі	Дійні корови	2-Кредити та заборгованність юр. осіб 6-Кредитування бізнесу	Собаки	3-Кредити та заборгованність ф.о.

Джерело: складено автором за даними табл. 3.3

Висновки за матрицею БКГ: «Дикі кішки» агресивна стратегія інвестицій та експансії, що спрямована на використання можливостей швидко зростаючої галузі (перетворення в «зірку»); зміцнення позиції; згортання діяльності, якщо витрати на розширення потужностей і завоювання частки ринку перевищують потенційну віддачу від вкладень і збільшують фінансовий ризик. «Зірки» прагнення зберегти зайняті позиції на ринку; збільшення частки свого бізнесу на ринку. «Дійні корови» прагнення зберегти або збільшити частку свого бізнесу на ринку для забезпечення фінансування споживачів фінансових ресурсів; стратегія «збирання врожаю» для слабких «корів» (одержання максимального прибутку в короткостроковому періоді). «Собаки» збереження своєї позиції на ринку при наявності прийняттого рівня одержання прибутку та потоку готівки; стратегія «збирання врожаю», скорочення або ліквідація залежно від того, який варіант може принести найбільшу вигоду корпорації «Дикі кішки» – Комесійні доходи. Для розвитку цих найменувань потрібні інвестиції. Схема розвитку: створення конкурентної переваги – поширення – підтримка. «Собака» – Кредити та

заборгованність фізичних осіб. Ліквідація або сором'язливе існування. «Зірки». Процентні доходи, депозити. У компанії є такі категорії – і це плюс. На даному етапі потрібна лише підтримка. «Дойні корови» –кредити та заборгованність юр осіб кредитування бізнесу. Приносить непоганий прибуток, яку можна використовувати для фінансування інших продуктів. Також є кредитування бізнесу яка потрапила одночасно і в квадрат «Зірки», і в «Дойні корови», що означає компанія рухається в правильному напрямку в досягненні збільшення прибутковості та має підтримувати дану стратегію.

Висновки до розділу 3

Досліджено, що управління банком включає заходи, спрямовані на зміцнення його позицій на ринку, що передбачає врахування всього комплексу чинників, які створюють зовнішнє середовище для банківської діяльності.

Визначено можливі шляхи підвищення прибутковості, які може використовувати АТ «УКРСИББАНК»: зміна загального рівня процентної ставки по активних операціях банку; зростання групи активів, що приносять процентний дохід; забезпечення зростання непроцентних доходів; зменшення кредитного ризику; зміна структури портфелю доходних активів; нарощення власних коштів банку; узгодження діяльності підрозділів банку як єдиної системи; впровадження досягнень науково-технічного прогресу; впровадження досягнень науково-технічного прогресу. В цілому АТ «УКРСИББАНК» в своїй діяльності використовує чи враховує можливості вищезазначених шляхів підвищення прибутку.

АТ «УКРСИББАНК» на даному етапі потрібна комплексна оцінка ефективності діяльності комерційних банків з позиції їх сприйняття як особливих суспільних грошово-кредитних інститутів, що не допускають протиріччя між соціальним та економічним початком.

Комплексна оцінка ефективності повинна включати не тільки кількісні, а й якісні показники в розрізі виділених критеріїв, що дозволяють оцінити досягнуті результати з урахуванням цільового змісту та структурних особливостей кредитних організацій, використання ним сучасних технологій, ступеня реалізації свого кадрово-ресурсного та адаптивного потенціалу, якості управління та моніторингу процесів, а також з позиції розв'язуваних позичальниками за допомогою залучених кредитних ресурсів завдань, їх відповідності стратегічним настановам державної політики, ступеню реалізації поточних та перспективних соціальних потреб.

Таким чином, комплексна оцінка ефективності банківської діяльності може бути визначена як цілісна характеристика, що дозволяє на основі сукупності методів та прийомів всебічного дослідження визначити результати діяльності комерційного банку з урахуванням реалізації його стратегії, а також задоволення інтересів держави та суспільства загалом.

Матриця БКГ – інструмент стратегічного портфельного аналізу становища над ринком товарів, підприємств і підрозділів з їх ринкового зростання і займаної частки над ринком

Будучи простим, але ефективним інструментом, вона дозволяє виявити найперспективніші і, навпаки, найслабші продукти чи підрозділи підприємства.

ВИСНОВКИ

У разі ринкової економіки основним критерієм оцінки успішності банківської діяльності є прибуток і рентабельність стосовно фондам. Прибуток, точніше, її максимізація є безпосередньою метою банківської діяльності. У сучасних ринкових умовах банк має працювати розкуто, самостійно, ініціативно, контролюючи і прагнучи до досягнення узагальнюючого показника економічної ефективності банківської діяльності – доходу та його збільшення.

Ефективність банківської діяльності вимірюється шляхом зіставлення банківських результатів (ефекту) із витратами чи застосованими ресурсами. Зіставляючи отриманий ефект (дохід) з авансованими чи спожитими ресурсами (витратами), можна визначити низку показників ефективності банківської діяльності. Як різновид показників ефективності діяльності банку можна розглядати відносні показники дохідності та рентабельності.

Показники рентабельності характеризують ефективність банківської діяльності загалом, дохідність різних напрямів діяльності (операційної, інвестиційної), окупність витрат тощо. Вони повніше, ніж чистий дохід відбивають остаточні результати банківської діяльності.

Економічний зміст показників рентабельності полягає у визначенні, скільки грошових одиниць чистого доходу (прибутку) посідає грошову одиницю: капіталу; виручки; собівартості.

Прибутковість – прибутковість банку характеризується як абсолютної величиною прибутку, а й відносними показниками рентабельності своєї діяльності, використання капіталу, кредитних ресурсів та її активів.

Дослідження прибутковості комерційного банку проводилося на матеріалах АТ «УКРСИББАНК», який одна із провідних комерційних банків в Україні.

Аналіз динаміки абсолютних показників прибутковості банку показав значне зростання всіх абсолютних показників, темпи зростання доходів перевищує темпи зростання витрат банку, що характеризує банк як дохідне підприємство. Проте відносні показники рентабельності активів, власного капіталу, акціонерного капіталу, операційної діяльності тощо. знижуються у 2020 р.. Отже, АТ «УКРСИББАНК» можна визнати прибутковим, але з рентабельним, а тенденції зростання його прибутковості – позитивними.

Таким чином, отримання прибутку є однією з основних цілей функціонування комерційних банків, оскільки вирішення більшості найважливіших завдань, що стоять перед ними, таких як нарощування величини власного капіталу, поповнення резервних фондів, фінансування капітальних вкладень, підтримка створеного іміджу, інших життєво важливих умов функціонування та розвитку, і навіть збільшення розміру дивідендів, що виплачуються, вимагає постійного припливу коштів, одним з основних джерел яких є прибуток.

Комерційні банки надають широкий спектр фінансових послуг. Вони належать до основної категорії ділових підприємств, які називаються фінансовими посередниками. Комерційні банки тісно пов'язані не тільки з виробництвом, але й з усіма сферами суспільства, у зв'язку з чим здатні на них істотно впливати. При цьому в даний час ефективність діяльності комерційних банків, як правило, оцінюється на базі загальноприйнятих кількісних параметрів (зростання активів, пасивів, власного капіталу банків, їх ліквідності, прибутковості тощо), що не дозволяє враховувати їхній внесок у забезпечення сталого розвитку. У сучасній науці та практиці досі не приділено належної уваги проблемі ефективності банківської діяльності. Ця дипломна робота є комплексним дослідженням питання оцінки ефективності банківської діяльності, в якому міститься аналіз теоретичних і практичних аспектів заявленої тематики, та аналіз прибутковості банківської діяльності, аналіз стану та стратегія управління на прикладі АТ «УКРСИББАНК».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України про банки і банківську діяльність. Відомості Верховної Ради України, 2001, №5–6, ст. 30. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення 01.09.2021).
2. Про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання діяльності банків: Закон України від 12.05.2011 р. № 3024–VI. URL : <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 01.09.2021).
3. Сидоренко О.М., Савченко Г.О., Кібік Н.С. Прибуток банку та фактори його формування. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Вип. 9. Ч. 2. 2014. С. 218–222. URL : http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_09-1/106.pdf (дата звернення 11.09.2021).
4. Правила бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України, затв. постановою Правління НБУ від 18.06.2003 р. № 255 (із змінами). URL : <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 01.10.2021).
5. Мурашко Б.М. Механізм формування та розподілу банківського прибутку. URL : <http://dspace.khntusg.com.ua/bitstream/123456789/7041/1/72.pdf> (дата звернення 01.09.2021).
6. Інструкція про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України, затв. постановою Правління НБУ від 24.10.2011 р. № 373 URL : <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 01.09.2021).
7. Види прибутку та його класифікація : веб-сайт. URL : <https://sci.house/bankovskaya-sistema-kniga-scibook/vidi-pributku-bankuyogo-20677.html> (дата звернення 01.09.2021).
8. Малік М.Й., Нужна О.А. Фінансовий аналіз у комерційному банку як складова частина управління його операціями. *Економічний форум*. 2011. Вис 1. Ч.2 С.35 URL : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekfor/2011_1/28.pdf (дата звернення 01.09.2021).

9. С. В. Мочерний. Економічна енциклопедія. Київ: Видавничий центр «Академія», 2014. Т. 1. 864 с. ISBN 952–620–011–4.
10. Косова Т.Д. Аналіз банківської діяльності: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 486 с. URL : <http://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/book/b-138.pdf> (дата звернення 01.09.2021).
11. Теоретичні засади фінансового менеджменту в банку: веб-сайт. URL : <https://buklib.net/books/27036> (дата звернення 01.09.2021).
12. Бодрова Н.Е. Управління прибутком і рентабельністю банку на основі мультиплікаційних моделей. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи країни: зб.наук.праць ДВНЗ «УФБС НБУ»*. 2019. Вип.1 Ч.1. 2019. С. 109–118.
13. Литвин Н. Операційні витрати банків. Розкриття інформації у фінансовій звітності. *Бухгалтерський облік та аудит*. 2014. Вип. 4. С. 24–30.
14. Костюк В.А. Дятленко В.Є. Управління доходами та витратами банку. Суми : Університетська книга, 2007. 281 с.
15. Житар М.О., Ананьєва Ю.В. Особливості управління фінансовими результатами діяльності банківських установ. *Економічний вісник університет*. 2019. Вип.5. С. 134–140.
16. Загальний підхід до аналізу витрат комерційного банку : веб-сайт. URL : <http://buklib.net/books/27925/> (дата звернення 01.09.2021).
17. Тиркало Р., Гуцал І., Чайковський Я. : навч. посіб., 2001. 314с. URL : <http://www.info-library.com.ua/books-text-4878.html> (дата звернення 01.10.2021).
18. Парасій-Вергуненко І. М. Аналіз банківської діяльності : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2003. 347 с.
19. Онищенко Ю.І. Прибуток як власне внутрішнє джерело управління власним капіталом банку. *Гроші, фінанси та кредит*. 2018. Вип 1 (12). С. 294–300.

20. Гуляєва Л.П. Ефективність функціонування банків в сучасних умовах. Міжнародні порівняння. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. Економічні науки*. 2012. Вип. 7(178). С.65–71.
21. Маслак Н.Г., Криклій О.А. Управління прибутком банку: монографія. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ». 2008. 136 с.
22. Васюренко О. В., Погореленко Н. Д. Організація управління стійким розвитком банківської установи. *Вісник Національного банку України*. 2006. Вип.7. С. 22–24.
23. Зверяков М. І., Коваленко В. В, Сергєєва О. С. Управління фінансовою стійкістю банків. Підручник. Київ : «Центр учбової літератури», 2016. 520 с.
24. Асаулюк С. Суть та роль стратегічного управління прибутком в умовах фінансової нестабільності. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Економічні науки*. 2010. Вип. 5. С. 87–92.
25. Буряк А.В. Метод фінансових коефіцієнтів як інструмент оцінки ефективності діяльності українських банків. *Гроші, фінанси та кредит*. 2012. Вип.2. С 61-64.
26. Abbas F., Iqbal S., Aziz B., Yang Z. The impact of bank capital, bank liquidity and credit risk on profitability in postcrisis period: *A comparative study of USA and Asia. Cogent Economics&Finance*. 2019. Вип.7 (1). С.20. URL : <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/23322039.2019.1605683>(Last accessed: 01.08.2021).
27. Yang Dong. Legal Regulation of Internet Finance-Based on the Perspective of Information Tools. *Chinese Social Sciences*, 2015, 4. P. 107-123.
28. Сенищ І. П. Еволюція банківської системи України. *Регіональна економіка*. 2007. Вип. 2. С. 209–216.
29. Руда Р. В. Збалансована система оцінки фінансового потенціалу підприємства. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2011. Вип. 4(16). С. 170–172.

30. Кочетков В. Н. Анализ банковской деятельности: теоретикоприкладной аспект: монографія, Київ : МАУП, 1999. 192 с.
31. Гладких Д. Особливості структури балансу банків України за підсумками діяльності 2006. *Вісник НБУ*. Вип.1. С. 77–82.
32. Інструкція про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України : Постанова Правління Національного банку України від 28.08.2001 № 368.
33. Ольхова Р.Г. Сучасний банк: від оцінки рентабельності до особливостей системи управління доходністю. *Банківські послуги*. 2001. Вип. 7. С. 3–47.
34. Парасій-Вергуненко І. Методичні аспекти стратегічного аналізу фінансових результатів комерційного банку. *Вісник НБУ*. 1999. Вип. 11. С.49–51.
35. Коваленко В Лисянська. О. Доцільність побудови системи аналізу економічної ефективності банку. *Ефективна економіка 2013*. Вип. 10. С.301. URL : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2375> (дата звернення 01.09.2021).
36. Матвієнко П.В. Основні критерії та моделі оцінки ефективності державного управління. *Економіка та держава*. 2009. Вип. 9. С. 70–76. URL : http://www.economy.in.ua/pdf/6_2008/22.pdf (дата звернення 01.09.2021).
37. Матвієнко П. В. Підвищення ефективності праці персоналу банку: веб-сайт. URL : <http://www.nbu.gov.ua/ejournals/dutp/2007-1/txts/07mpvppb.htm> (дата звернення 01.09.2021).
38. Матвієнко П. В. Мотивація як фактор підвищення ефективності банківської діяльності. *Статистика України*. 2006. Вип. 4. С. 83–88.
39. Андрєєва Т.Є., Бутенко А.П., Гненна Є.В. Здійснення оцінки ефективності праці персоналу в банківській сфері. *Економіка та держава*. 2009. Вип. 6. С. 70–76

40. Матвієнко О.С. Шляхи підвищення прибутковості банківської діяльності в Україні. *Молодий вчений*. 2014. Вип. 6 (1). С. 169–172.
41. Тиркало Р. Ткачук Н. Регулятивний капітал банків: сутність, порядок визначення та проблеми достатності. *Світ фінансів*. 2008. Вип.4 (17). С 93–103.
42. Бучко І.Є. Сучасні методи управління процентним ризиком. *Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна*. 2014. Вип. 45. С. 107–110.
43. Gray, D. Interest Rate Risk Management at Community Banks. URL : <http://www.communitybankingconnections.org/articles/2012/Q3/interest-rate-riskmanagement>. (Last accessed: 01.08.2021).
44. Ігнатова О. М., Кісіль О. В. Порівняльна статистична оцінка відсоткового ризику провідних банків України. *Фондовий ринок*. 2012. Вип. 31. Ч. 32. С.12–17.
45. Зайцева Л. О. Банківська система України: стан, проблеми розвитку. *Бізнес Інформ: економіка, фінанси, грошовий обіг і кредит*. 2018. Вип.1. Ч. 32. С. 280–285.
46. Конопатська Л. В., Шварц О. В. Роль системи управління процентним ризиком у стабільному функціонуванні банку. *Фінанси, облік і аудит*. 2011. Вип. 18. С.94–101.
47. Марцин В. С. Методологічні засади формування фінансово-кредитної політики банку в період виходу з кризи. *Економіка розвитку*. 2013. Вип. 1(53). С. 12 –16.
48. Варцаба В. І. Проблеми забезпечення фінансової стійкості банківської системи України. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2018. Вип.1 (51). С. 311–316.
49. Борисова С.Є. Швецова І.В. Шляхи підвищення прибутковості комерційного банку. *Науковий вісник ДГМА*. 2016. Вип. 2. С.144–148.

50. Климova В. М., Семенча І. Є., Шляхи підвищення прибутковості банків у кризових умовах: веб-сайт. URL : <http://vestnikdnu.com.ua/archive/201151/9.htm> (дата звернення 01.09.2021).

51. Вольська С.П. Аналіз та шляхи підвищення прибутковості діяльності банку *Фінанси, облік і аудит: зб. наук праць*. 2010. Вип. 15. С. 23–32. URL : <https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/30062/77-79.pdf?sequence=2> (дата звернення 01.09.2021).

52. Макаренко Ю.П., Мороховець К.С. Стратегія підвищення прибутковості комерційного банку. *Економіка та держава*. 2018. Вип. 11. С. 60–64. URL : http://www.economy.in.ua/pdf/11_2017/15.pdf (дата звернення 01.09.2021).

53. Катан Л.І., Плахотник М.С. Прибутковість комерційного банку та її підвищення. *Агросвіт*. 2018. Вип. 21. С. 3–6. URL : http://www.agrosvit.info/pdf/21_2018/2.pdf (дата звернення 01.09.2021).

54. Ревич М.Я. Стратегії управління прибутковістю банків. *Вісник Української академії банківської справи*. 2013. Вип. 2 (35). С. 75–80.

55. Колісніченко К.В. Шляхи підвищення прибутковості комерційного банку: веб-сайт. URL : http://www.rusnauka.com/24_SVMN_2008/Economics/27025.doc.htm 71 (дата звернення 01.09.2021).

56. Добрик Л.О., Запорожець Г.В. Фінансова безпека банку як основа його стійкості. *Ефективна економіка*. 2014. Вип. 6. Ч.56. С.345. URL : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3116> (дата звернення 01.09.2021).

57. Демчук Н.І. Коваль А.Н. Управління грошовою позицією та обов'язковими резервами банку. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2017. Вип. 2 (24). С. 22–28.

58. Коваленко В.В. Стрес-тестування в системі управління прибутком банку. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 8. С. 599–605.

59. Офіційний сайт АТ«УКРСИББАНК» URL : <https://my.ukrsibbank.com/ua/about-bank/history/> (дата звернення 01.09.2021).
60. Аудиторський звіт АТ«УКРСИББАНК» за 2019–2020 р. URL : <https://my.ukrsibbank.com/ua/about-bank/financial-reports/> (дата звернення 01.09.2021).
61. Офіційний сайт «Законодавство України». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/> (дата звернення 21.09.2021).
62. Dinesh D. Management by objectives and the Balanced Scorecard : will Rome fall again. *Management Decision*. 1998. Part 6 (36). P. 363–369.
63. Odiorne G.S. Management by Objectives; a System of Managerial Leadership G.S. Odiorne. New York : Pitman Pub, 1965. 201 p.
64. Тарілкіна Т. Управління за цілями. *Менеджмент сьогодні*. 2003. Вип. 1. С.14–20.
65. Степанов Д.В. Показники вартості. *Корпоративний менеджмент*. 2017. Вип. 8. С. 599–605. URL : http://www.cfin.ru/management/finance/valuebased_management.shtml. (дата звернення: 11.08.2021).
66. Івлєв В.А. Система збалансованих показників як управління банком. 2001. Вип. 6. С. 14–19.
67. Зятковський І. В. Фінанси підприємств: посібник. Київ : Кондор, 2003. 358 с.
68. Офіційний сайт Big social capital. URL : <http://www.bigsocietycapital.com> (дата звернення: 15.11.2021).
69. Корчагіна, Є.В. Збалансована система показників як інструмент управління розвитком компанії. *Проблеми сучасної економіки*. 2009. Вип. 4. С. 13–18.

70. Офіційний сайт – Національний банк України. URL : https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_18062020_77 (дата звернення 01.09.2021).
71. Nicolas J.F. *CSR Responsibility Journal*. 2009. 1 (5). P. 19–33.
72. Чичуленков Д.А. Особливості ділової практики етичних банків та її реалізації. *Банківська справа*. 2016. Вип. 8. С.26–38.
73. Офіційний сайт Big social capital URL : <http://www.bigsocietycapital.com> (дата звернення: 15.10.20121).
74. Конахівська В.Є. Оцінка ефективності управління підприємством. *Управління якістю*. 2005. Вип. 5. С. 72–74.
75. Консалтингова компанія. Матриця Бостонської Консалтингової Групи веб-сайт URL : <https://blog.iteam.ru/matritsa-bostonskoj-konsaltingovoj-gruppy-cto-eto-takoe-kak-ee-postroit-i-proanalizirovat/> (дата звернення 01.09.2021).

ДОДАТОК А

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «УКРСИББАНК» (код 09807750)

Комбінований звіт про фінансовий стан
на 31 грудня 2020 року
(у тисячах українських гривень)

	Примітки	31 грудня 2020 року	31 грудня 2019 року
АКТИВИ			
Грошові кошти в касі	7	3 559 826	2 190 833
Кошти в Національному банку України та обов'язкові резерви	7	3 042 109	3 135 959
Кошти в інших фінансових установах за амортизованою собівартістю	8	23 581 296	10 192 271
Деривативи	28	3 398	20 577
Кредити та заборгованість клієнтів за амортизованою собівартістю	9	21 068 175	21 373 030
Цінні папери та інвестиції	10	18 309 865	13 343 299
Майно та обладнання	11	1 260 240	1 242 673
Інвестиційна нерухомість		4	4
Нематеріальні активи	11	528 612	522 618
Поточні податкові активи	24	231 930	527 985
Відстрочені податкові активи	24	98 671	82 615
Активи із права користування	12	274 723	10 166
Інші активи	13	496 174	676 173
УСЬОГО АКТИВІВ		72 455 023	53 318 203
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Заборгованість перед іншими фінансовими установами за амортизованою собівартістю		2 947	3 979
Деривативи	28	4 587	702
Кошти клієнтів	14	62 966 105	45 292 037
Зобов'язання з поточного податку на прибуток	24	1 056	4 765
Орендні зобов'язання	15	256 491	9 719
Інші зобов'язання	16	958 270	829 170
Субординований борг	17	-	249 348
УСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		64 189 456	46 389 720
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	19	5 090 256	5 081 998
Емісійний дохід	19	882 902	850 198
Резерви переоцінки		-	5 475
Нерозподілений прибуток		2 292 378	990 781
Усього власного капіталу, який належить Банківській групі		8 265 536	6 928 452
Неконтрольована частка		31	31
УСЬОГО ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ		8 265 567	6 928 483
УСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ		72 455 023	53 318 203

Затверджено до випуску та підписано:

Л. Дюлуш,
Голова Правління АТ «УКРСИББАНК»

Т. В. Семенюк,
Головний бухгалтер – Начальник Управління
фінансового та податкового обліку Департаменту
фінансів АТ «УКРСИББАНК»

31 травня 2021 року

ДОДАТОК Б

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «УКРСИББАНК» (код 09807750)

Комбінований звіт про прибутки або збитки та інші сукупні доходи
за рік, який закінчився 31 грудня 2020 року
(у тисячах українських гривень)

	Примітки	За 12 місяців 2020 року	За 12 місяців 2019 року
Процентні доходи	21	3 955 595	5 236 036
Процентні витрати	21	(661 552)	(1 025 826)
Комісійні доходи	22	2 273 153	2 295 827
Комісійні витрати	22	(607 187)	(589 633)
Чистий прибуток від переоцінки іноземної валюти, торгових операцій з іноземною валютою та деривативів	28	599 451	567 326
Чистий прибуток від цінних паперів та інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток		15 638	7 167
Чистий прибуток від іншої діяльності		41 530	34 092
Чисті доходи від банківської діяльності		5 616 628	6 524 989
Витрати, пов'язані з персоналом		(2 158 820)	(1 979 057)
Адміністративні та інші операційні витрати	23	(1 091 846)	(1 101 342)
Знос та амортизація приміщень, вдосконалень орендованого майна, обладнання, нематеріальних активів та активів із права користування		(469 189)	(358 409)
Чисті операційні доходи		1 896 773	3 086 181
Резерв на покриття очікуваних кредитних збитків	25	(310 607)	(153 292)
Чисті операційні доходи		1 586 166	2 932 889
Чисті доходи від необоротних активів		11 165	29 589
Прибуток до оподаткування		1 597 331	2 962 478
Витрати з податку на прибуток	24	(284 908)	(298 387)
Чистий прибуток за звітний період		1 312 423	2 664 091
<i>Інший сукупний дохід, що підлягає перекласифікації в складі прибутку чи збитку в наступних періодах:</i>			
Переоцінка цінних паперів		-	1 503
Усього сукупних доходів за звітний період		1 312 423	2 665 594
Прибуток, який належить:			
Власникам Банківської групи		1 312 423	2 664 091
Неконтрольованій частці		-	-
Прибуток за рік		1 312 423	2 664 091
Усього сукупних доходів, які належать:			
Власникам Банківської групи		1 312 423	2 665 594
Неконтрольованій частці		-	-
Усього сукупних доходів за рік		1 312 423	2 665 594
Прибуток на одну просту акцію (гривень на акцію)	19	1,39	2,82
Прибуток на одну привілейовану акцію (гривень на акцію)	19	41,93	85,12

Затверджено до випуску та підписано:

Л. Дюпуш,
Голова Правління АТ «УКРСИББАНК»

Т. В. Семенюк,
Головний бухгалтер – Начальник Управління
фінансового та податкового обліку Департаменту
фінансів АТ «УКРСИББАНК»

31 травня 2021 року

ДОДАТОК В

Таблиця 1.2 – Характеристики основних показників ефективності банку

№	Показники	Значення	Розрахунок
1	2	3	4
1	Процентна маржа	Процентний прибуток банку	Різниця між процентними доходами та процентними витратами.
2	Непроцентна маржа (прибуток)	Показник часто буває від'ємним, оскільки непроцентні витрати, як правило, перевищують непроцентні доходи	Різниця між непроцентними доходами та непроцентними витратами.
3	Прибуток до оподаткування	Складається з процентної та непроцентної маржі	Різниця між загальними доходами та загальними витратами.
4	Чистий прибуток	Прибуток після оподаткування	Прибуток, що залишається в розпорядженні банку після виплати податків.
5	Інший операційний дохід	Показує залежність від «нетрадиційного доходу»	Його збільшення, зокрема, свідчить або про диверсифікацію фінансових послуг, або про зростання спекулятивного прибутку, що маскує недостатність основного відсоткового доходу.
6	Прибутковість активів ROA	Співвідношення чистого прибутку банку після сплати податків до активів банку, визначається як співвідношення суми отриманих доходів до обсягів залучених активів. Норматив від 1% до 12%	Формула: $ROA = \frac{ЧП}{А} \times 100\%$ (1.1) ЧП – чистий прибуток; А – активи банку
7	Формула: ЧП – чистий прибуток	Відношення чистого прибутку банку після сплати податків до акціонерного капіталу, що характеризує ефективність використання власного <i>капіталу</i> . Норматив не менше 15%	Формула: $ROE 1 = \frac{ЧП}{КА} \times 100\%$ (1.2), $ROE 2 = \frac{П}{СК} \times 100\%$ (1.3), де ЧП - чистий прибуток банку, Ка – середній акціонерний капітал банку, П – прибуток, СК - статутний капітал.

Продовження таблиці 1.2

1	2	3	4
8	Чистий відсотковий спред	Включає тільки активи і пасиви, до яких застосовуються процентні ставки, виключає вплив безпроцентних депозитів до запитання, капіталу і невиконаних вимог резервування на чисті отримані відсотки і, звідси, на прибуток банку. Ізолює вплив процентної ставки на прибуток банку.	Формула: $ЧС = \left(\frac{ПД}{ПА} - \frac{ПВ}{ПП} \right) \times 100\%$, (1.4) де ПД- процентні доходи; ПА – активи, що приносять процентний дохід; ПВ - процентні витрати; ПП — пасиви, за якими виплачуються проценти. Показник повинен бути не менше 1,25%, негативне значення кредитна діяльність для банку є неефективною
9	ЧПа	Чистий прибуток на одну акцію або індикатор рівня доходності акціонерних коштів Дозволяє оцінити виплати на користь основних власників.	Формула: $ЧПа = \frac{ЧП}{Na}$, (1.5) де ЧП – чистий прибуток після сплати податків; Na- кількість акцій, що перебуває в обігу
10	Чиста процентна маржа (ЧПМ), %	Визначає основну здатність банку мати прибуток Норматив – не менше 4,5%	Формула: $ЧПМ = \frac{ПД-ПВ}{А} \times 100\%$ (1.6) де ПД- процентні доходи; ПВ - процентні витрати; А- активи.
11	Чиста непроцентна маржа ЧНМ	Використовує всі доходи крім процентних. Відношення непроцентного прибутку до загальних активів банку	Формула: $ЧНМ = \frac{Нп}{ЗА} \times 100\%$ (1.7) де НП-непроцентні прибутки, ЗА-загальні активи.
11.1	Показник НД/А	Доцільно використовувати коли непроцентна маржа банку має від’ємне значення і розрахунок її співвідношення з активами втрачає сенс.	Відношення непроцентних доходів до загальних активів
12	Чиста операційна маржа	Ефективність операційної діяльності	Відношення різниці між операційними доходами та операційними витратами (включаючи процентні) до загальних активів банку
13	Рентабельність банку РВ або РБ	Показник рівня прибутковості банку або рентабельності банку. Для оцінки ефективності видатків банку	Формула: $РБ = \frac{П}{В}$, (1.8) де П –прибуток; В – витрати банку

Продовження таблиці 1.2.

1	2	3	4
14	Продуктивність праці, ПП	Відображає середній прибуток, створений працівником.	Формула: $ПП = \frac{ПР}{Кп}$, (1.9) де ПР-прибуток, Кп- кількість працівників
15	Норматив адекватності регулятивного капіталу H2	Високі значення H2 свідчать про підвищення ризиків для власників банку і меншу частку ризику кредиторів/вкладників банку. Норматив – більше 10%	Формула: $H2 = \frac{Рк}{А}$, (1.10) де РК регулятивний капітал; А – активи банку.

Джерело: створено на основі [7 – 11].

Декларація академічної доброчесності
здобувача вищої освіти ЗНУ

Я, Буркальова Орина Андріївна, студентка 2 курсу, денної форми навчання, економічного факультету, спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», освітньої програми «Фінанси і кредит», адреса електронної пошти: arinabourkaleva@gmail.com

– підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему: «Прибутковість банківської діяльності: аналіз стану та стратегія управління АТ «УКРСИББАНК» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена;

– заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

– згоден(згодна) на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____

Підпис _____

Буркальова О.А.

ПБ (студента)

Дата _____

Підпис _____

Череп А.В.

ПБ (наукового керівника)